

KOMPENDIE OM VERDENSMÅLENE

17 mål, 169 delmål & 232 indikatorer

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

FRA VERDENSMÅL TIL VIRKSOMHEDSMÅL

INDHOLD

Forord.....	3
MÅL 1 - Afskaf fattigdom	5
MÅL 2 - Stop sult	9
MÅL 3 - Sundhed og trivsel	13
MÅL 4 - Kvalitetsuddannelse	17
MÅL 5 - Ligestilling mellem kønnene	21
MÅL 6 - Rent vand og sanitet	25
MÅL 7 - Bæredygtig energi	29
MÅL 8 - Anstændige jobs og økonomisk vækst	31
MÅL 9 - Industri, innovation og infrastruktur	35
MÅL 10 - Mindre ulighed	39
MÅL 11 - Bæredygtige byer, lokalsamfund	43
MÅL 12 - Ansvarligt forbrug og produktion	47
MÅL 13 - Klimaindsats	51
MÅL 14 - Livet på havet	55
MÅL 15 - Livet på land	59
MÅL 16 - Fred, retfærdighed og stærke institutioner	63
MÅL 17 - Partnerskaber for handling	67

FORORD

Bliv klædt på til at tage et grønt ansvar

Hedensted Kommune har en ambition om at blive et nationalt fyrtårn inden for bæredygtig erhvervsudvikling. En kommune med visionære virksomheder, ambitiøse myndigheder og førende videns-fyrtårne. Dette placerer et stort, grønt ansvar på vores skuldre. Et ansvar, som vi både kan og vil tage på os. Sammen med erhvervslivet.

Grøn omstilling i erhvervslivet er ikke blot en forudsætning for at kunne indfri klimamålene om 70 % reduktion af CO₂-aftrykket senest i 2030. For virksomheder er grøn omstilling også et stærkt konkurrenceparameter, som ingen på nogen måde kan negligere – hverken på den korte eller lange bane.

Derfor tilbyder Hedensted Erhverv virksomhederne i kommunen hjælp til at starte på rejsen mod bæredygtighed. Gennem et engageret samarbejde med eksperter og erhvervslivet har vi udviklet et værktøj, som giver mulighed for at komme godt i gang med bæredygtigheds-rapportering.

Med værktøjet vil virksomheden blive guidet gennem udarbejdelsen af deres egen bæredygtighedsrapport, der omfatter de tre bundlinjer såvel som FN's 17 verdensmål. Derved sikrer vi, at virksomhederne kan identificere, måle og forbedre deres indvirkning på både samfundet, miljøet og ikke mindst økonomien.

Vi vil med dette kompendium, tilbyde et overblik over de 17 verdensmål, så man kan skabe sig det overblik, der skal til for at udvælge de af målene, man som virksomheder ønsker at arbejde med. Log dig på vores online værktøj, gør jer klar til at vækste i en fremtid, hvor fokus på bæredygtighed i hele værdikæden er blevet License to Operate. Sammen skaber vi ikke blot en bæredygtig fremtid, men vi sætter også et eksempel for andre kommuner og virksomheder.

God fornøjelse

*Gør som andre i Hedensted kommune
– benyt din mulighed for få værktøjet til
at lave din egen bæredygtighedsrapport*

Delmål med tal og bogstaver - hvad er forskellen?

Delmålene med nummerering fx. 1.1 er outcome-orienterede mål, mens delmålene med nummerering fx. 1.A er proces-orienterede mål.

Andre forklaringer

[a] En mellemstatslig ekspertgruppe, etableret af Generalforsamlingen (resolution 69/284), med fokus på indikatorer og terminologi indenfor risikoreduktion i forhold til naturkatastrofer, er ved at udvikle indikatorer til at måle globale fremskridt i forhold til implementeringen af Sendai.

[b] Det anerkendes at De Forenede Nationers "Framework Convention on Climate Change" er den primære internationale, mellemstatslige forum for forhandlinger i forbindelse med verdens klimansvar.

[c] Igangværende forhandlinger i Verdenshandelsorganisationen, Doha-udviklingsdagsordenen og det ministerielle mandat fra Hong Kong.

[1] Hermed menes de globale kemikalie- og affaldskonventioner og andre frivillige, men politisk forpligtende fora, først og fremmest SAICM (Strategic Approach to International Chemicals Management). Der er således ikke tale om rammebetingelser, men om de "rammевærk" der eksisterer for international regulering og fremme af sikker kemikaliehåndtering.

MÅL 1

Afskaffelsen af alle former for fattigdom er fortsat en af de største udfordringer for menneskeheden. Mens antallet af mennesker, der lever i ekstrem fattigdom, er halveret - fra 1,9 milliarder i 1990 til 736 millioner i 2015 - kæmper alt for mange stadig med at få opfyldt deres mest basale menneskelige behov.

Verdensbanken definerer "ekstrem fattigdom" som en personlig indkomst på under 1,9 dollars om dagen - dvs. cirka 13 kroner. Og globalt set lever mere end 700 millioner mennesker stadig for mindre end 1,9 dollars om dagen; mange mangler adgang til tilstrækkeligt mad, rent drikkevand og sanitet. Hurtig økonomisk vækst i lande som Kina og Indien har løftet millioner ud af fattigdom, men fremskridtene har også været ujævne. Kvinder lever oftere i fattigdom end mænd på grund af ulige adgang til lønnet arbejde, uddannelse og ejendom.

Fremskridtene har også været begrænset i andre regioner såsom Sydasiens og Afrika syd for Sahara, hvor 80 procent af verdens ekstremt fattige lever. Denne andel forventes at stige på grund af nye trusler fra klimaforandringer, konflikter og fødevarer-sikkerhed.

Verdensmålene for bæredygtig udvikling er en modig forpligtelse til at afslutte, hvad vi startede med 2015-målene, og til at afskaffe alle former for fattigdom inden 2030. Det indebærer en målrettet indsats overfor sårbare grupper, øget adgang til basale ressourcer og tjenesteydelser og støtte til samfund, der er ramt af konflikter og klimarelaterede katastrofer.

Afskaffelsen af fattigdom er et af de 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 1

Afskaf alle former for fattigdom i verden

Delmål	Indikator
 <p>1.1 Afskaf ekstrem fattigdom Inden 2030 skal ekstrem fattigdom være udryddet for alle mennesker overalt i verden, for øjeblikket målt som mennesker, der lever for mindre end USD 1,90 om dagen.</p>	<p>1.1.1 Andel af befolkningen under den internationale fattigdomsgrænse, opdelt på køn, aldersgruppe, beskæftigelsesstatus og geografisk placering (by/land).</p>
 <p>1.2 Reducér fattigdom med mindst 50 pct. Inden 2030 skal andelen af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, halveres i henhold til nationale definitioner.</p>	<p>1.2.1 Andel af befolkningen, som lever under den nationale fattigdomsgrænse, opdelt på køn og aldersgruppe.</p> <p>1.2.2 Andel af mænd, kvinder og børn i alle aldre, som lever i fattigdom i alle dens dimensioner, i henhold til nationale definitioner.</p>
 <p>1.3 Indfør sociale sikkerhedsnet Der skal gennemføres nationalt tilpassede sociale sikringssystemer og foranstaltninger for alle, inklusiv nedre grænser, og inden 2030 skal der opnås en substantiel dækning af de fattige og de udsatte grupper.</p>	<p>1.3.1 Andel af befolkningen, der er dækket af sociale sikringssystemer/nedre grænser, opdelt på køn, og med fokus på især børn, arbejdsløse, ældre, personer med handicap, gravide kvinder, nyfødte, arbejdsskaderamte personer, de fattige og de udsatte.</p>
 <p>1.4 Giv lige rettigheder til ejerskab, serviceydelser, teknologi og økonomiske ressourcer Inden 2030 skal det sikres, at alle mænd og kvinder, især de fattige og de udsatte, har lige ret til de økonomiske ressourcer samt adgang til basale serviceydelser, ejerskab og kontrol over land og andre former for ejendom, arv, naturressourcer, passende ny teknologi og finansielle tjenesteydelser herunder mikrofinansiering.</p>	<p>1.4.1 Andel af befolkningen, der bor i husstande med adgang til basale service ydelser.</p> <p>1.4.2 Andel af den samlede voksne befolkning, der har sikre jordrettigheder, juridisk anerkendt dokumentation på dette, og som opfatter deres ret til jord som sikker, opdelt på køn og type af jordrettigheder.</p>
 <p>1.5 Opbyg modstandsdygtighed mod katastrofer Inden 2030 skal modstandsdygtigheden opbygges hos de fattige og hos mennesker, der lever i udsatte situationer, og deres eksponering og sårbarhed over for klimarelaterede ekstreme hændelser og andre økonomiske, sociale og miljømæssige chok og katastrofer skal reduceres.</p>	<p>1.5.1 Antal af døde, savnede, og personer berørte af katastrofer pr. 100.000 mennesker.</p> <p>1.5.2 Direkte katastroferelaterede økonomiske tab i forhold til globalt bruttonationalprodukt (BNP).</p> <p>1.5.3 Antal af lande med nationale og lokale strategier for reduktion af katastroferisici.</p>

Delmål

Indikator

- 1.A **Mobiliser ressourcer for at afskaffe fattigdom**
Der skal sikres en betydelig mobilisering af ressourcer fra en række forskellige kilder, herunder gennem øget udviklingssamarbejde, med henblik på at tilvejebringe tilstrækkelige og forudsigelige midler til udviklingslandene, i særdeleshed de mindst udviklede lande, til gennemførelse af programmer og politikker for at udrydde fattigdom i alle dens dimensioner.

1.A.1 Procentdel af ressourcer, som regeringen har allokeret direkte til fattigdomsbekæmpelsesprogrammer.

1.A.2 Andel af de samlede offentlige udgifter afsat til kerneydelser (undervisning, sundhed og social beskyttelse).

- 1.B **Skab politiske rammer, der gavner fattige af begge køn**
Der skal skabes solide politiske rammer på nationalt, regionalt og internationalt plan, baseret på udviklingsstrategier med særlig fokus på de fattige og på ligestilling, for at støtte fremskyndelse af investeringer i tiltag til udryddelse af fattigdom.

1.B.1 Andel af offentlige drift- og kapitaludgifter rettet mod sektorer, som uproportionalt tilgodeser kvinder, fattige og udsatte grupper.

MÅL 2

Hurtig økonomisk vækst og øget landbrugsproduktivitet har i de seneste to årtier fået andelen af underernærede mennesker i verden til at falde med næsten halvdelen. Mange udviklingslande, som tidligere led af hungersnød og sult, kan nu opfylde de mest sårbare menneskers ernæringsmæssige behov. Central- og Østasien, Latinamerika og Caribien er regioner, der alle har gjort store fremskridt i udryddelsen af ekstrem hungersnød.

Disse er alle væsentlige resultater for opnåelsen af det mål, der blev fastsat i 2015-målene. Desværre er ekstrem hungersnød og underernæring fortsat en enorm barriere for udviklingen i mange lande.

795 millioner mennesker skønnes at være kronisk underernærede i 2014. Det er ofte en direkte konsekvens af miljøforringelse, tørke og tab af biodiversitet. Over 90 millioner børn under fem år er faretruende undervægtige, og hver fjerde indbygger i Afrika går stadig sulten i seng.

Verdensmålene for bæredygtige udvikling vil afskaffe alle former for sult og underernæring inden 2030 og sikre, at alle mennesker - især børn og de mest sårbare - har adgang til tilstrækkelig og nærende mad hele året rundt. Det indebærer fremme af bæredygtige landbrugsmetoder: forbedring af livsgrundlag og kapacitet i små landbrug samt at sikre lige adgang til jord, teknologi og markeder.

Afskaffelse af sult kræver også internationalt samarbejde for at sikre investeringer i infrastruktur og teknologi, som kan forbedre landbrugets produktivitet. Sammen med de øvrige verdensmål kan vi afskaffe sult inden 2030.

Stop sult er et af de 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 2

Stop sult, opnå fødevarerikkerhed og forbedret ernæring, samt fremme bæredygtigt landbrug

Delmål	Indikator
 <p>2.1 Giv alle adgang til sikker og næringsrig mad Inden 2030 skal sult være udryddet, og alle mennesker - især de fattige og de mest sårbare, herunder småbørn, - skal sikres adgang til sikker, ernæringsrig og tilstrækkelig mad hele året rundt.</p>	<p>2.1.1 Udbredelse af underernæring.</p> <hr/> <p>2.1.2 Udbredelse af moderat eller alvorlig fødevarerikkerhed hos befolkningen, baseret på FIES (Food Insecurity Experience Scale).</p>
 <p>2.2 Stop alle former for fejlnæring Inden 2030 skal alle former for fejlnæring udryddes, herunder skal de internationalt aftalte delmål for væksthæmning og afmagring hos børn under 5 år nås inden 2025, og ernæringsbehovet hos unge piger, gravide og ammende kvinder samt ældre mennesker skal håndteres.</p>	<p>2.1.1 Udbredelse af væksthæmning (højde i forhold til alder <-2 standardafvigelse fra WHO's (Verdenssundhedsorganisationen) gennemsnitlige vækststandarder for børn under 5 år.</p> <hr/> <p>2.2.2 Udbredelse af fejlnæring (vægt i forhold til højde >+2 eller <-2 standardafvigelse fra WHO's (Verdenssundhedsorganisationen) gennemsnitlige vækststandarder for børn under 5 år, opdelt efter type (afmagring og overvægt).</p>
 <p>2.3 Fordobl produktiviteten for små fødevarerproducenter Inden 2030 skal landbrugs-produktiviteten og indkomsterne for små-skala fødevarerproducenter fordobles, særligt for kvinder, oprindelige folk, familielandbrug, husdyrbrug og fiskere, herunder gennem sikret og lige adgang til jord, andre produktionsressourcer og tilførsler, viden, finansielle tjenester, markeder og muligheder for værditilvækst, samt beskæftigelse uden for landbruget. til basale serviceydelser, ejerskab og kontrol over land og andre former for ejendom, arv, naturressourcer, passende ny teknologi og finansielle tjenesteydelser herunder mikrofinansiering.</p>	<p>2.3.1 Produktionsvolumen pr. arbejdsenhed i forhold til bedriftsstørrelser inden for landbrug/husdyrbrug/skovbrug.</p> <hr/> <p>2.3.2 Gennemsnitlig indkomst for små-skala fødevarerproducenter, opdelt på køn og status som oprindelige folk</p>
 <p>2.4 Gør fødevarerproduktionen mere bæredygtig Inden 2030 skal der sikres bæredygtige fødevarerproduktionssystemer og implementeres modstandsdygtige landbrugspraksisser, som øger produktivitet og produktion, medvirker til at bevare økosystemer, styrker kapaciteten for tilpasning til klimaforandringer, ekstreme vejrforhold, tørke, oversvømmelser og andre katastrofer, og som fremskynder forbedring af land og jordkvalitet.</p>	<p>2.4.1 Andel landbrugsområde under produktiv og bæredygtig landbrugsaktivitet.</p>

Delmål

Indikator

- 2.5 **Bevar den genetiske mangfoldighed i fødevarerproduktionen**
Inden 2020 skal den genetiske diversitet bevares for såsæd, kultiverede planter, landbrugsopdræt og husdyr, samt deres relaterede vilde arter, herunder gennem fornuftigt forvaltede og diversificerede såsæd- og plantegenbanker på nationalt, regionalt og internationalt niveau, og der skal fremmes adgang til, samt lige fordeling af fordelene ved udnyttelse af de genetiske ressourcer og den associerede traditionelle viden, som internationalt aftalt.

2.5.1 Antal plante- og dyregenetiske ressourcer til brug for fødevarer og landbrug sikret i enten mellemlange og langvarige bevarelsesfaciliteter.

2.5.2 Andel lokale racer, der er klassificeret som værende i fare, ikke i fare eller på et ukendt niveau af fare for udryddelse.

- 2.A **Invester i landdistrikters infrastruktur og landbrugsforskning**
Investeringer skal øges, bl.a. gennem forbedret internationalt samarbejde, i landdistrikternes infrastruktur, i landbrugsforskning og konsulenttjenester, i teknologjudvikling samt i genbanker for planter og husdyr, for at forbedre landbrugets produktivetskapaletet i udviklingslande, især i de mindst udviklede lande.

2.A.1 Landbrugets indeks for offentlige udgifter.

2.A.2 Samlet officielle økonomiske overførsler til landbrugssektoren.

- 2.B **Forebyg handelsbarrierer og markedsforvridninger i landbruget**
Handelsbarrierer og forvridninger i de globale landbrugsmarkeder skal korrigeres og forebygges, herunder via parallel afskaffelse af alle former for eksportstøtte til landbruget og alle eksportforanstaltninger med tilsvarende effekt, i overensstemmelse med mandatet fra Doha-udviklingsrunden.

2.B.1 Eksportstøtte til landbruget.

- 2.C **Gør fødevarerpriser mere stabile med adgang til markedsinformation**
Der skal vedtages tiltag, der skal sikre, at fødevaremarkederne og de heraf afledte markeder fungerer ordentligt, og som er med til at sikre rettidig adgang til markedsinformationer, herunder fødevarerelag, for derved at hjælpe med at begrænse ekstreme udsving i fødevarerpriserne.

2.C.1 Indikator for anomalier i fødevarerpriser

MÅL 3

Siden vedtagelsen af 2015-Målene er der opnået historiske resultater i reducere af børnedødelighed, i forbedring af mødres sundhed og i bekæmpelsen af HIV/AIDS, malaria og andre sygdomme.

Siden 1990 har der på verdensplan været en nedgang på over 50 procent i dødsfald blandt børn. Mørdredødeligheden er også faldet med 45 procent. Nye HIV/AIDS-infektioner faldt med 30 procent mellem 2000 og 2013, og over 6,2 millioner liv blev reddet fra malaria.

På trods af de utrolige fremskridt dør der årligt mere end 6 millioner børn, før de fylder fem år. 16.000 børn dør hver dag på grund af mæslinger og tuberkulose, som kunne være forhindret. Hver dag dør hundredvis af kvinder under graviditet eller på grund af fødselsrelaterede komplikationer.

I udviklingslande foregår kun 56% af fødsler i landdistrikterne med hjælp fra trænet fagfolk. AIDS er nu den største dødsårsag blandt unge i Afrika syd for Sahara, som stadig hærges af HIV-epidemien.

Disse dødsfald kan undgås gennem bedre forebyggelse og behandling, uddannelse, immuniseringskampagner og seksuel og reproduktiv sundhed.

Verdensmålene for bæredygtig udvikling forpligter sig til at gøre en ende på epidemier af AIDS, tuberkulose, malaria og andre smitsomme sygdomme inden 2030. Målet er at udbrede universel sygeforsikring og give adgang til sikre og effektive lægemidler samt vacciner til alle. Støtte til forskning og udvikling af vacciner er en væsentlig del af denne proces, samt adgang til medicin til en overkommelig pris.

Sundt liv og trivsel er et af de 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 3

Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper

	Delmål	Indikator
	3.1 Reducér mødre dødeligheden Inden 2030 skal den globale mødre-dødelighed reduceres til under 70 dødsfald pr. 100.000 levendefødte børn.	3.1.1 Mødredødelighed. 3.1.2 Andel af fødsler assisteret af uddannet sundhedspersonale.
	3.2 Stop forebyggelige dødsfald blandt børn under 5 år Inden 2030 skal der sættes en stopper for forebyggelige dødsfald blandt nyfødte og børn under 5 år, med en målsætning i alle lande om at reducere den neonatale dødelighed til maksimalt 12 dødsfald pr. 1000 levendefødte børn og reducere dødelighed hos børn under 5 år til maksimalt 25 dødsfald pr. 1.000 levendefødte børn.	3.2.1 Dødelighed hos børn under 5 år. 3.2.2 Neonatal dødelighed.
	3.3 Bekæmp smitsomme sygdomme Inden 2030 skal epidemierne af AIDS, tuberkulose, malaria og negligerede tropiske sygdomme afsluttes, og hepatitis, vandbårne sygdomme og andre smitsomme sygdomme skal bekæmpes.	3.3.1 Antal nye HIV- infektioner pr. 1.000 ikke-smittede indbyggere, fordelt på køn, alder og risikogrupper. 3.3.2 Nye tuberkulose tilfælde pr. 100.000 indbyggere. 3.3.3 Nye malarie tilfælde pr. 1.000 indbyggere. 3.3.4 Hepatitis B tilfælde pr. 100.000 indbyggere. 3.3.5 Antal mennesker, der har behov for behandling af negligerede tropiske sygdomme.
	3.4 Red flere fra at dø af ikke-smitsomme sygdomme og styrk mental sundhed Inden 2030 skal tidlig dødelighed, som følge af ikke-smitsomme sygdomme, reduceres med en tredjedel gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel skal fremmes.	3.4.1 Dødelighed som følge af hjerte-kar-sygdomme, kræft, diabetes eller KOL. 3.4.2 Selvmordsrate.

Delmål**Indikator**

- 3.5 **Forebyg og behandl stof- og alkoholmisbrug**
Forebyggelse og behandling af rusmiddelmisbrug, herunder narkotikamisbrug og skadelig brug af alkohol, skal styrkes.

3.5.1 Dækningsgrad af behandling (medicinsk og psykosocial behandling samt rehabilitering og efterbehandling) af rusmiddelafhængighed.

3.5.2 Skadelig brug af alkohol, defineret i henhold til den nationale kontekst som alkoholforbrug pr. indbygger (fra 15 år og opefter) inden for et kalenderår i liter ren alkohol.

- 3.6 **Halver antallet af dræbte og sårede i trafikken**
Inden 2020 skal antallet af globale dødsfald og tilskadekomster som følge af trafikulykker halveres.

3.6.1 Dødsfald som følge af trafikulykker.

- 3.7 **Giv alle adgang til seksuel- og reproduktiv sundhed og familieplanlægning**
Inden 2030 skal der sikres universel adgang til seksuelle og reproduktive sundhedsydelser, herunder familieplanlægning, oplysning og uddannelse, og integration af reproduktiv sundhed i nationale strategier og programmer.

3.7.1 Andel af kvinder i den reproduktive alder (15-49 år), som har fået opfyldt deres behov for familieplanlægning med moderne metoder.

3.7.2 Teenage-fødselsrate (i alderen 10-14 år og 15-19 år) pr. 1.000 kvinder i den pågældende aldersgruppe.

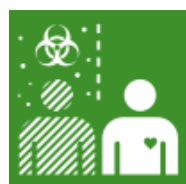
- 3.8 **Giv alle adgang til lægehjælp**
Der skal opnås universel sundhedsdækning, herunder beskyttelse mod økonomiske risici, adgang til essentielle sundhedsydelser af høj kvalitet, og adgang til sikker og effektiv livsvigtig kvalitetsmedicin og vacciner til en overkommelig pris for alle.

3.8.1 Dækningsgrad af essentielle sundhedsydelser (defineret som den gennemsnitlige dækning af essentielle ydelser i forhold til tracer interventioner, som omfatter reproduktiv sundhed og sundhed hos mødre, nyfødte og børn, smitsomme sygdomme, ikke-smitsomme sygdomme, og servicekapacitet og adgang for den generelle og de mest udsatte befolkningsgrupper).

3.8.2 Andelen af befolkningen med høj brugerbetaling på sundhedsydelser ift. husholdningens udgifter eller indkomst.

Delmål

Indikator

3.9 **Reducer sygdom og dødsfald på grund af kemikalier og forurening**

Inden 2030 skal antallet af dødsfald og sygdomstilfælde som følge af udsættelse for farlige kemikalier samt luft-, vand- og jordforurening væsentligt reduceres.

3.9.1 Dødelighed som følge af indendørs og udendørs luftforurening.

3.9.2 Dødelighed som følge af urent vand, dårlige sanitære forhold og manglende hygiejne (WASH).

3.9.3 Dødelighed som følge af utilsigtet forgiftning.

3.A **Implementer WHO's rammekonvention om tobakskontrol**

Implementeringen af Verdenssundhedsorganisationens Rammekonvention vedrørende Tobakskontrol skal styrkes i alle lande, hvor det er relevant.

3.A.1 Aldersstandardiseret udbredelse af brug af tobak blandt personer fra 15 år og opefter.

3.B **Støt udviklingen af vacciner og medicin, som alle har råd til**

Forskning og udvikling af vacciner og medicin til behandling af smitsomme og ikke-smitsomme sygdomme, der primært påvirker udviklingslande skal støttes, og der skal sikres adgang til livsvigtig medicin og vacciner til en overkommelig pris i overensstemmelse med Doha-erklæringen om TRIPS-aftalen og Folkesundhed, som bekræfter udviklingslandenes ret til i fuldt omfang at anvende bestemmelserne i Aftalen om Handelsrelaterede Aspekter af Intellektuelle Ejendomsrettigheder vedrørende fleksibilitet i beskyttelsen af folkesundheden, og især skal der sikres adgang til medicin for alle.

3.B.1 Andel af befolkningen vaccineret med alle vacciner, der indgår i det nationale program.

3.B.2 Andel af sundhedsinstitutioner, der har et basislager af essentiel medicin tilgængeligt og prismæssigt overkommeligt i længden.

3.B.3 Andel af sundhedsinstitutioner, der har et basislager af essentiel medicin tilgængeligt og prismæssigt overkommeligt i længden.

3.C **Øg finansiering af sundhedsydelser i udviklingslande**

Der skal opnås en væsentlig forøgelse af sundhedsfinansiering og rekruttering, udvikling, uddannelse og fastholdelse af sundhedsarbejdsstyrken i udviklingslande, især i de mindst udviklede lande og de små udviklingsøstater.

3.C.1 Tæthed og fordeling af sundhedsarbejdere.

3.D **Styrk tidlig varsling og håndtering af sundhedsstrusler**

Alle lande, og især udviklingslandene, skal styrke deres kapacitet for tidlig varsling, risikoreduktion og håndtering af nationale og globale sundhedsrisici.

3.D.1 Kapaciteter inden for det Internationale Sundhedsregulativ (IHR) og sundhedsberedskab.

MÅL 4

4 KVALITETS- UDDANNELSE

Siden 2000 er der sket enorme fremskridt i forhold til målet om grundskoleuddannelse for alle. Den samlede indskrivningsrate i udviklingslande nåede op på 91 procent i 2015, og antallet af børn, der dropper ud af skolen, er faldet med næsten halvdelen. Der har også været en dramatisk stigning i antallet af børn, der kan læse, og der er flere piger i skole end nogensinde før. Disse er alle bemærkelsesværdige succeser.

Fremgangen har også mødt store udfordringer i udviklingslandene på grund af stor fattigdom, væbnede konflikter og andre nødsituationer. I det vestlige Asien og Nordafrika har væbnede konflikter skabt en stigning i andelen af børn, som ikke går i skole. Det er en bekymrende tendens. Mens Afrika syd for Sahara har gjort størst fremskridt blandt alle udviklingslande i forhold til indskrivningen i grundskolen - fra 52 procent i 1990 og op til 78 procent i 2012 - eksisterer der forsat store forskelle.

Børn fra de fattigste husholdninger har fire gange større sandsynlighed for at være ude af skolen end de rigeste husstande. Forskellene mellem landdistrikter og byområder er også fortsat høj.

Opnåelse af uddannelse af høj kvalitet for alle, bekræfter troen på, at uddannelse er en af de mest kraftfulde og gennemprøvede motorer for en bæredygtig udvikling. Dette mål skal sikre, at alle piger og drenge fuldfører en gratis primær- og sekundær skolegang inden 2030. Det sigter også mod at give lige adgang til erhvervsuddannelser samt fjerne kønsrelaterede og økonomiske uligheder med henblik på at opnå universel adgang til en videregående uddannelse af høj kvalitet.

Kvalitetsuddannelse er et af de 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 4

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring

Delmål	Indikator
 <p>4.1 Gør grundskole og ungdomsuddannelse gratis for alle Inden 2030 skal det sikres, at alle piger og drenge gennemfører gratis, inkluderende grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet, der fører til relevante og effektive læringsresultater.</p>	4.1.1 Andel af børn og unge: (a) i 2/3 klasse; (b) ved afslutning af 5. klasse og (c) ved afslutning af 9. klasse, hvor der mindst er opnået minimumsfærdigheder i (i) læsning og (ii) regning, opdelt på køn.
 <p>4.2 Giv folkeskolebørn lige adgang til dagtilbud af høj kvalitet Inden 2030 skal alle piger og drenge sikres adgang til dagtilbud af høj kvalitet, så de er klar til grundskolen.</p>	4.2.1 Andel af børn under 5 år, der udvikler sig alderssvarende i forhold til deres sundhedstilstand, læring og trivsel, efter køn. 4.2.2 Deltagelsesrate i dagtilbud (et år før den officielle skolestartalder), opdelt på køn.
 <p>4.3 Giv alle lige adgang til tekniske-, erhvervs- og videregående uddannelser Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse, herunder universiteter, af høj kvalitet og til en overkommelig pris.</p>	4.3.1 Deltagelsesrate for unge og voksne i formel og uformel uddannelse og undervisning inden for de foregående 12 måneder, opdelt på køn.
 <p>4.4 Øg antallet af mennesker, der kan forsørge sig selv Inden 2030 skal antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer, for beskæftigelse, gode job og iværksætteri, øges væsentligt.</p>	4.4.1 Andel af unge og voksne med faglige kvalifikationer inden for informations- og kommunikationsteknologi (ICT), opdelt efter kvalifikationstype.
 <p>4.5 Afskaf al diskrimination i uddannelse Inden 2030 skal ulighed mellem kønnene i uddannelser afskaffes, og der skal sikres lige adgang til alle niveauer af uddannelse og erhvervsrettet uddannelse for de mest udsatte grupper, herunder mennesker med handicap, oprindelige folk og børn i udsatte situationer.</p>	4.5.1 Paritetsindeks (kvinde/mand, land/by, bund/top formuekvintil og andet, såsom handicapstatus, oprindelig befolkning og påvirkning af konflikter, når dataene bliver tilgængelige) for alle uddannelsesindikatorer på denne liste, som kan opdeles.
 <p>4.6 Lær alle at læse, skrive og regne Inden 2030 skal alle unge og en væsentlig del af voksne, både mænd og kvinder, have opnået færdigheder i at læse og regne.</p>	4.6.1 Procentandel af befolkningen i en given aldersgruppe, som opnår mindst et bestemt niveau for funktionelle (a) læsefærdigheder og (b) regnefærdigheder, efter køn.

Delmål**Indikator**

- 4.7 **Undervis i bæredygtig udvikling og globalt medborgerskab**
Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikkevoldelig kultur, globalt medborgerskab samt anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til bæredygtig udvikling.

- 4.7.1 Graden af integration af (i) uddannelse i globalt medborgerskab og (ii) uddannelse for bæredygtig udvikling, herunder ligestilling mellem kønnene og menneskerettigheder, på alle niveauer i: (a) nationale uddannelsespolitikker, (b) læreplaner, (c) læreruddannelse og (d) elevbedømmelse.

- 4.A **Byg og opgradér inkluderende, sikre skoler**
Uddannelsesinstitutioner skal bygges og opgraderes, så de tager hensyn til barnets tarv, handicap og køn, og så de skaber et sikkert, ikkevoldeligt, inkluderende og effektivt læringsmiljø for alle.

- 4.A.1 Andel af skoler med adgang til: (a) elektricitet, (b) internet til brug for pædagogiske formål, (c) computere til pædagogiske formål, (d) tilpasset infrastruktur og materialer for elever med handicap, (e) basale drikkevandsfaciliteter, (f) kønsadskilte toiletter (g) basale håndvaskfaciliteter (i henhold til WASH indikatordefinitioner).

- 4.B **Giv flere stipendier til højere uddannelse i udviklingslandene**
Inden 2020 skal antallet af stipendier til udviklingslande øges væsentligt globalt, især til de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater, og afrikanske lande, til brug for indskrivning på højere uddannelser, herunder erhvervsuddannelse og informations- og kommunikationsteknologi, tekniske, ingeniør- og videnskabelige programmer, i udviklede lande og andre udviklingslande.

- 4.B.1 Mængden af officiel udviklingsbistand til stipendier opdelt efter sektor og uddannelsesretning.

- 4.C **Øg antallet af lærere i udviklingslandene**
Inden 2030 skal antallet af uddannede lærere øges væsentligt, bl.a. gennem internationalt samarbejde om læreruddannelse i udviklingslande, især de mindst udviklede lande og små udviklingsøstater

- 4.C.1 Andel af lærere i: (a) førskole, (b) grundskole, (c) udskoling og (d) gymnasie/ ungdomsuddannelse, som minimum har modtaget den planlagte læreruddannelse i (f.eks. pædagogisk undervisning), pre-service og in-service, som er påkrævet for at kunne undervise på det relevante niveau i et givet land.

MÅL 5

5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

En styrkelse af kvinders rettigheder og muligheder, og større ligestilling er afgørende for at fremskynde en bæredygtig udvikling. Fjernelse af alle former for diskrimination mod kvinder og piger er ikke kun en grundlæggende menneskeret, men det har også en multiplikatoreffekt på tværs af alle andre udviklingsområder.

Siden 2000 har UNDP sammen med vores FN-partnere og resten af det globale samfund gjort ligestilling centralt for vores arbejde, og vi har set nogle bemærkelsesværdige succeser. Flere piger er nu i skolen i forhold til for 15 år siden, og de fleste udviklingslande har opnået ligestilling i grundskolen. Kvinder udgør nu 41 procent af alle lønmodtagere uden for landbruget sammenlignet med 35 procent i 1990.

Verdensmålene for bæredygtig udvikling bygger videre på disse resultater for at sikre, at diskrimination mod kvinder og piger overalt ophører. Der er stadig store uligheder i adgangen til lønnet arbejde i nogle lande, og der er betydelige forskelle mellem mænd og kvinder på arbejdsmarkedet. Seksuel vold og udnyttelse, ulige fordeling af ubetalt pleje og husligt arbejde samt diskrimination i offentlige beslutningsprocesser forbliver alle store barrierer.

Universel adgang til seksuel- og reproduktiv sundhed og lige rettigheder til økonomiske ressourcer, som jord og ejendom, er afgørende for at realisere målet om ligestilling. Der er nu flere kvinder i offentligt embede end nogensinde før, men opmuntring til flere kvindelige ledere på tværs af alle regioner vil bidrage til at styrke både politikker og lovgivning i forhold til større ligestilling.

Ligestilling mellem kønnene er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 5

Opnå ligestilling mellem kønnene og styrk alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder

Delmål	Indikator
 <p>5.1 Stop diskrimination af kvinder og piger Alle former for diskrimination af alle kvinder og piger overalt skal stoppes.</p>	5.1.1 Hvorvidt der findes retlige rammer for at fremme, håndhæve og overvåge ligestilling og ikke-diskrimination på baggrund af køn.
 <p>5.2 Stop al vold og udnyttelse rettet mod kvinder og piger Alle former for vold mod alle kvinder og piger i de offentlige og private rum skal elimineres, herunder menneskehandel og seksuel og andre former for udnyttelse.</p>	5.2.1 Andel af kvinder og piger fra 15 år, der har været udsat for fysisk, seksuel eller psykisk vold begået af en nuværende eller tidligere intim partner i de foregående 12 måneder, opdelt efter type af vold og alder. 5.2.2 Andel af kvinder og piger fra 15 år, der har været udsat for seksuel vold begået af andre personer end en intim partner i de foregående 12 måneder, opdelt efter alder og sted for volden.
 <p>5.3 Afskaf tvangsægteskaber og kvindelig omskæring Alle skadelige skikke som børneægteskaber, tidlige ægteskaber og tvangsægteskaber samt kvindelig omskæring skal elimineres.</p>	5.3.1 Andel af kvinder mellem 20-24 år, som er blevet gift eller har indgået i et partnerskab før 15 år og før 18 år. 5.3.2 Andel af piger og kvinder mellem 15-49 år, som er blevet omskåret, opdelt efter alder.
 <p>5.4 Værdisæt ulønnet omsorgsarbejde og del ansvaret i hjemmet Ulønnet omsorgsarbejde og arbejde i hjemmet skal anerkendes og værdsættes gennem tilgængelighed af offentlige serviceydelser, infrastruktur og politikker for social beskyttelse samt ved at fremme delt ansvar i hjemmet og familien, som nationalt passende.</p>	5.4.1 Andel af tid, der er anvendt på ulønnet hus- og omsorgsarbejde, opdelt efter køn, alder og lokalitet.
 <p>5.5 Kvinder skal sikres fuld deltagelse i ledelse og beslutningsprocesser Kvinder skal sikres fuld og effektiv deltagelse og lige muligheder for lederskab på alle niveauer i beslutningsprocesser inden for politik, økonomi og det offentlige liv.</p>	5.5.1 Andel af kvindelige parlamentarikere i nationale parlamenter samt kommunale og regionale råd. 5.5.2 Andel af kvinder i ledelse.

Delmål**Indikator**

- 5.6 **Giv alle adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder**
Der skal sikres universel adgang til seksuel og reproduktiv sundhed og reproduktive rettigheder i overensstemmelse med handlingsprogrammet fra den Internationale Konference om Befolkning og Udvikling samt Beijing-handlingsplanen og slutdokumenterne fra opfølgingskonferencerne.

5.6.1 Andel af kvinder mellem 15-49 år, som træffer deres egne informerede valg om seksuelle forhold, brug af prævention og reproduktive sundhedsydelse.

5.6.2 Antal lande med love og bestemmelser, der garanterer fuld og lige adgang for kvinder og mænd som er 15 år eller ældre, til seksuelle og reproduktive sundhedsydelse, oplysning og uddannelse.

- 5.A **Giv lige rettigheder til økonomiske ressourcer og ejerskab**
Der skal gennemføres reformer for at give kvinder lige rettigheder til økonomiske ressourcer samt adgang til ejerskab og kontrol over jord og andre former for ejendom, finansielle tjenester, arv og naturressourcer, i henhold til nationale love.

5.A.1 Andel af den samlede landbefolkning med ejerskab eller sikre rettigheder til landbrugsjord, opdelt efter køn, og (b) andel af kvinder blandt ejere af eller rettighedsindehavere til landbrugsjord, opdelt efter type af besiddelsesform.

5.A.2 Andel af lande, hvor de retlige rammer (herunder sædvaneret) garanterer kvinders lige rettigheder til jordejerskab og/eller kontrol over jordbesiddelse.

- 5.B **Styrk kvinders rettigheder og muligheder gennem teknologi**
Brugen af teknologi, som hjælpemiddel, især informations- og kommunikationsteknologi skal øges, for at fremme kvinders rettigheder og muligheder.

5.B.1 Andel af enkeltpersoner, som ejer en mobiltelefon, opdelt efter køn.

- 5.C **Vedtag lovgivning der fremmer ligestilling mellem kønnene**
Velfunderede politikker og lovgivning, der kan håndhæves, og som fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder på alle niveauer, skal vedtages og styrkes.

5.C.1 Andel af lande med systemer til at registrere og offentliggøre bevillinger til ligestilling mellem kønnene og styrkelse af kvinders rettigheder og muligheder.

MÅL 6

6 RENT VAND OG SANITET

Vandmangel påvirker mere end 40 procent af verdens befolkning. Det er et alarmerende tal, som forventes at øge med de stigende globale temperaturer forårsaget af klimaændringerne.

Selvom 2,1 milliarder mennesker har fået forbedret adgang til vand og sanitet siden 1990, er svindende forsyninger af rent drikkevand et stort problem, som påvirker alle kontinenter.

I 2011 oplevede 41 lande "vandstress"; ti af dem er tæt på at udtømme deres kilder med vedvarende ferskvand og må nu regne med ikke-konventionelle kilder. Tørke og ørkendannelse forværrer allerede disse tendenser. I 2050 forventes det, at hver fjerde er påvirket af tilbagevendende vandmangel.

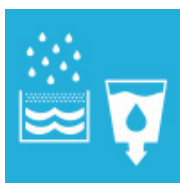
Universel adgang til sikkert og billigt drikkevand til alle inden 2030 kræver, at vi investerer i infrastruktur, leverer sanitære faciliteter og fremmer hygiejne på alle niveauer. Beskyttelse og genoprettelse af vandrelaterede økosystemer som skove, bjerge, vådområder og floder er afgørende, hvis vi skal afbøde vandmangel. Der er også brug for at styrke det internationale samarbejde for at fremme vandeffektivitet og støtte behandlingsteknologier i udviklingslande.

Adgang til vand og sanitet er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 6

Sikre at alle har adgang til vand og sanitet og at dette forvaltes bæredygtigt

Delmål	Indikator
 <p>6.1 Giv alle adgang til rent drikkevand Inden 2030 skal der opnås universel og lige adgang til sikkert drikkevand til en overkommelig pris for alle.</p>	6.1.1 Andel af befolkning, der bruger sikkert forvaltet drikkevandsservice.
 <p>6.2 Giv alle adgang til toilet, sanitet og hygiejne Inden 2030 skal der opnås lige adgang til egnet sanitet og hygiejne for alle, og ordentlige toilet forhold for alle, med særlig opmærksomhed på kvinder og pigers behov, og på mennesker i sårbare situationer.</p>	6.2.1 Andel af befolkning, der bruger sikkert forvaltede sanitetsfaciliteter, herunder håndvask faciliteter med sæbe og vand.
 <p>6.3 Styrk vandkvaliteten og rens og brug spildevand bedre Inden 2030 skal vandkvaliteten forbedres ved at reducere forurening, afskaffe affaldsdumping og minimere udslip af farlige kemikalier og materialer, og halvere andelen af ubehandlet spildevand og væsentligt øge genanvendelse og sikker genbrug globalt.</p>	6.3.1 Andel af spildevand, der behandles sikkert. 6.3.2 Andel af vandområder med god vandkvalitet.
 <p>6.4 Gør vandforbruget effektiv og sikr forsyningen af ferskvand Inden 2030 skal effektiviteten af vandanvendelsen indenfor alle sektorer øges væsentligt, og der skal sikres bæredygtig indvinding af og forsyning med ferskvand for at imødegå vandknaphed, og væsentligt reducere antallet af mennesker, der lider af vandmangel, betydeligt.</p>	6.4.1 Ændring af vandforbrugs-effektiviteten over tid.
 <p>6.5 Indfør integreret styring af vandressourcer Inden 2030 skal forvaltning af vandressourcer integreres på alle niveauer, herunder gennem samarbejde på tværs af landegrænser, som det er relevant.</p>	6.5.1 Grad af implementering af integreret vandressource forvaltning (0 - 100). 6.5.2 Andel af vandoplande på tværs af landegrænser med en operationel aftale om vandsamarbejde.
 <p>6.6 Beskyt og genopret økosystemer i og omkring vand Inden 2020 skal vandrelaterede økosystemer, herunder bjerge, skove, vådområder, floder, grundvandsbassiner og søer beskyttes og gendannes.</p>	6.6.1 Ændring i omfanget af vandrelaterede økosystemer over tid.

Delmål**Indikator****6.A Støt udviklingslandes håndtering af vand og sanitet**

Inden 2030 skal det internationale samarbejde og støtte til kapacitetsopbygning i udviklingslande udvides indenfor vand- og sanitetsrelaterede aktiviteter og programmer, herunder indvinding af vand, afsaltning, vandeffektivitet, spildevandsbehandling, genbrug og genanvendelsesteknologier.

6.A.1 Mængde af vand- og sanitetsrelaterede officiel udviklingsbistand, som er del af en regeringskoordineret udgiftsplan.

6.B Støt lokal håndtering af vand og sanitet

Støtte og styrke lokalsamfundenes deltagelse i at forbedre forvaltningen af vand- og sanitet.

6.B.1 Andel af lokale administrative enheder med etablerede og operationelle politikker og procedurer for lokalsamfundenes deltagelse i forvaltning af vand og sanitet.

MÅL 7

7 BÆREDYGTIG ENERGI

Mellem 1990 og 2010 er antallet af personer med adgang til elektricitet steget med 1,7 milliarder, og da den globale befolkning fortsætter med at stige, vil efterspørgslen efter billig energi også blive større. En global økonomi, der er afhængig af fossile brændstoffer, og stigningen i udledningen af drivhusgasser skaber drastiske ændringer i vores klimasystem. Det har en synlig effekt på alle kontinenter.

Men der er sket et skift i retning af alternative energikilder, og i 2011 stod vedvarende energi for mere end 20 procent af den globale energiproduktion. Men hver femte person mangler stadig adgang til elektricitet, og da efterspørgslen bliver større, er der behov for en betydelig stigning i produktionen af vedvarende energi i hele verden.

Universel adgang til elektricitet til en overkommelig pris inden 2030 er lig med investeringer i rene energikilder som sol, vind og termisk. Vedtagelsen af omkostningseffektive standarder for en bredere vifte af teknologier kan også reducere det globale elforbrug fra bygninger og industri med 14 procent. Det svarer til omtrent 1,300 mellemstore kraftværker. Udvidelse af infrastruktur og opgradering af teknologi til at levere rene energikilder i alle udviklingslande er et essentielt mål, som både kan fremme væksten og hjælpe miljøet.

Bæredygtig energi er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 7

Sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris

Delmål	Indikator
 <p>7.1 Giv alle adgang til moderne energi Inden 2030 skal der sikres universel adgang til pålidelig og moderne energiforsyning til en overkommelig pris.</p>	<p>7.1.1 Andel af befolkning med adgang til elektricitet.</p> <hr/> <p>7.1.2 Andel af befolkning, som primært anvender rene brændstoffer og ren teknologi.</p>
 <p>7.2 Forøg andelen af vedvarende energi globalt Inden 2030 skal andelen af vedvarende energi i det globale energimix øges væsentligt.</p>	<p>7.2.1 Andel af spildevand, der behandles sikkert.</p>
 <p>7.3 Fordobl energieffektiviteten Inden 2030 skal den globale hastighed for forbedring af energieffektiviteten fordobles.</p>	<p>7.3.1 Energiintensitet målt i forhold til primær energi og BNP.</p>
 <p>7.A Styrk adgangen til forskning, teknologi og investeringer indenfor ren energi Inden 2030 skal det internationale samarbejde styrkes for at lette adgang til forskning i ren energi og teknologi, herunder vedvarende energi, energieffektivitet og avanceret og renere teknologi indenfor fossile brændstoffer, og for at fremme investeringer i energiinfrastruktur og ren energiteknologi.</p>	<p>7.A.1 Internationale finansielle overførelser til udviklingslande til støtte af forskning og udvikling indenfor ren energi og vedvarende energiproduktion, herunder hybridsystemer.</p>
 <p>7.B Udvid og opgradér infrastruktur for at levere bæredygtig energi i udviklingslandene Inden 2030 skal infrastrukturen udvides og teknologien opgraderes til at kunne levere moderne og bæredygtige energiforsyning til alle i udviklingslandene, især de mindst udviklede lande, små udviklingsøstater og udviklingslande uden adgang til havet, i overensstemmelse med deres respektive støtteprogrammer.</p>	<p>7.B.1 Investeringer i energieffektivitet som en procentdel af BNP og mængden af udenlandske direkte investeringer i finansiel overførsel til infrastruktur og teknologi til bæredygtige udvikling.</p>

MÅL 8

8 ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST

I løbet af de sidste 25 år er antallet af arbejdstagere, som lever i ekstrem fattigdom, faldet drastisk. Dette er på trods af den langvarige effekt af den økonomiske krise i 2008/2009. I udviklingslandene udgør middelklassen nu mere end 34 procent af den samlede beskæftigelse - et tal, der er næsten tredoblet mellem 1991 og 2015.

Men i mens den globale økonomi forsætter med at komme sig, ser vi en langsommere vækst, større uligheder og en beskæftigelsesrate, der ikke vokser hurtigt nok til at holde trit med den voksende arbejdsstyrke. Ifølge Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) var mere end 204 millioner mennesker arbejdsløse i 2015.

Verdensmålene for bæredygtige udvikling søger at fremme vedvarende økonomisk vækst ved at skabe højere produktivitet og teknologiske gennembrud. Fokus på politikker, som er gunstige for iværksætterkultur og jobskabelse er nøglen til dette. Det er samtidig vigtigt at indsætte effektive foranstaltninger for at udrydde tvangsarbejde, slaveri og menneskehandel. Målet er at opnå fuld og produktiv beskæftigelse og anstændige jobs for alle kvinder og mænd i 2030.

Anstændige jobs og økonomisk vækst er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030.

En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 8

Fremme vedvarende, inklusiv og bæredygtig økonomisk vækst, fuld og produktiv beskæftigelse, samt anstændigt arbejde for alle

Delmål	Indikator
 <p>8.1 Skab bæredygtig økonomisk vækst Den årlige økonomiske vækst pr. indbygger skal fastholdes i overensstemmelse med nationale forhold og, især, på mindst 7 procent vækst i bruttonationalproduktet (BNP) pr. år i de mindst udviklede lande.</p>	8.1.1 Årlig reel BNP-vækst pr. indbygger.
 <p>8.2 Opnå højere økonomisk produktivitet gennem teknologi og innovation Der skal opnås højere økonomisk produktivitet gennem diversificering, teknologisk opgradering og innovation, blandt andet gennem fokus på høj værditilførsel og arbejdskraftintensive sektorer.</p>	8.2.1 Årlig reel BNP-vækst pr. beskæftiget person.
 <p>8.3 Før en politik der skaber jobs og fremmer virksomheder Der skal fremmes udviklingsorienterede politikker, der støtter produktive aktiviteter, skaber anstændige jobs, iværksætter, kreativitet og innovation, og som fremmer en formalisering og udvikling af mikro-, små- og mellemstore virksomheder, gennem bl.a. adgang til finansielle tjenesteydelser.</p>	8.3.1 Andel af beskæftigelse i den uformelle sektor uden for landbruget, opdelt på køn.
 <p>8.4 Brug ressourcerne effektivt i forbrug Frem til 2030 skal den globale ressourceeffektivitet inden for forbrug og produktion løbende forbedres, og det skal bestræbes at afkoble økonomisk vækst fra miljøforringelse, i overensstemmelse med de 10-årige Rame programmer for bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre, med de udviklede lande i spidsen.</p>	8.4.1 Materielt fodaftryk, materielle fodaftryk pr. indbygger og materielt fodaftryk pr. BNP. 8.4.2 Indenlandsk materialeforbrug, indenlandsk materialeforbrug pr. indbygger og indenlandsk materialeforbrug pr. BNP.
 <p>8.5 Skab fuld beskæftigelse og anstændigt arbejde med lige løn Inden 2030 skal der opnås fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle kvinder og mænd, herunder også unge og personer med handicap, og med lige løn for arbejde af samme værdi.</p>	8.5.1 Ændring i omfanget af vandrelaterede økosystemer over tid. 8.5.2 Ledighedsgraden fordelt på køn, alder og personer med handicap.

Delmål

Indikator

- 8.6 **Hjælp unge i arbejde, uddannelse og praktik**
Inden 2020 skal andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse væsentligt reduceres.

8.6.1 Andelen af unge (15-24 år) der ikke er under uddannelse, i beskæftigelse eller i træning.

- 8.7 **Afskaf moderne slaveri, menneskehandel og børnearbejde**
Der skal træffes øjeblikkelige og effektive foranstaltninger for at udrydde tvangsarbejde, moderne slaveri og menneskehandel og for at sikre forbud mod og afskaffelse af de værste former for børnearbejde, herunder rekruttering og anvendelse af børnesoldater, og for at udrydde børnearbejde i alle dens former inden 2025.

8.7 Andel og antal af børn i alderen 5-17 år, der er involveret i børnearbejde, opdelt på køn og alder.

- 8.8 **Beskyt arbejdstagerrettigheder og skab sikre arbejdsmiljøer**
Arbejdstagernes rettigheder skal beskyttes og et sikkert og stabilt arbejdsmiljø for alle arbejdstagere skal fremmes, herunder for migrantarbejdere, især kvindelige migranter, og dem i usikre beskæftigelsesforhold.

8.8.1 Hyppighed af dødelige og ikke-dødelige arbejdsulykker fordelt på køn og migrantstatus.

8.8.2 Stigning i national efterlevelse af arbejdstagerrettigheder (foreningsfrihed og kollektive overenskomstforhandlinger) baseret på kilder fra Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) og national lovgivning, fordelt på køn og migrantstatus.

- 8.9 **Støt op om bæredygtig turisme**
Inden 2030 skal der udformes og gennemføres politikker, der fremmer bæredygtig turisme, som skaber arbejdspladser og fremmer lokale kultur og produkter.

8.9.1 BNP for direkte turisme i forhold til det samlede BNP og vækstrate.

8.9.2 Antal af arbejdspladser i den bæredygtige turismeindustri som en andel af den samlede andel af arbejdspladser i turismeindustrien.

- 8.10 **Giv alle adgang til banker, forsikring og finansielle tjenesteydelse**
Indenlandske finansielle institutioners kapacitet for at fremme og udvide adgang til bankforretninger, forsikring og finansielle tjenesteydelser for alle skal styrkes.

8.7 Antal af kommercielle bankfilialer og pengeautomater pr. 100.000 voksne.

8.7 Andel af voksne (15 år og opefter) med en konto i en bank eller anden finansiell institution, eller hos en mobil-penge-tjeneste-udbyder.

Delmål

Indikator

- 8.A **Støt 'aid for trade'**
Handelsrelateret bistand til udviklingslandene skal øges, især til de mindst udviklede lande, bl.a. gennem den Styrkede Integrerede Ramme for Handelsrelateret Faglig Bistand til de Mindst Udviklede Lande.

- 8.A.1 Forpligtelser og udbetalinger af handelsrelateret bistand.

- 8.B **Udarbejd en global strategi for at få unge i arbejde**
Inden 2020 skal der udvikles og igangsættes en global strategi for at få unge i arbejde, og Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO) Globale Jobpakt skal gennemføres.

- 8.B.1 Tilstedeværelse af en udviklet og operationaliseret national strategi for at få unge i arbejde, som en særskilt del af den nationale strategi for beskæftigelse.

MÅL 9

9 INDUSTRI, INNOVATION OG INFRASTRUKTUR

Vedvarende investeringer i infrastruktur og innovation er afgørende drivkræfter for økonomisk vækst og udvikling. Da over halvdelen af verdens befolkning bor i byer bliver massetransport og vedvarende energi kun vigtigere, og det samme bliver væksten af nye industrier og informations- og kommunikationsteknologier.

Den teknologiske udvikling er også nøglen til at finde varige løsninger på både økonomiske og miljømæssige udfordringer, eksempelvis ved at skabe nye arbejdspladser og fremme energieffektivitet. Fremme bæredygtig industri og investere i videnskabelig forskning og innovation er alle vigtige måder til at fremskynde bæredygtig udvikling.

Mere end 4 milliarder mennesker har stadig ikke adgang til internettet, og 90 procent af dem bor i udviklingslandene. Det er afgørende at overvinde den digitale kløft for at sikre lige adgang til information og viden, og derigennem fremme innovation og iværksætteri.

Industri, innovation og infrastruktur er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 9

Byg robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering og understøtte innovation

Delmål	Indikator
 9.1 Byg bæredygtig og robust infrastruktur Der skal udvikles pålidelig, bæredygtig og robust infrastruktur af høj kvalitet, herunder regionale og grænseoverskridende infrastruktur, for at støtte den økonomiske udvikling og menneskelig trivsel, med fokus på lige adgang for alle til en overkommelig pris.	9.1.1 Andel af befolkningen udenfor byer, der bor inden for 2 km af en helårsvej. 9.1.2 Passager- og godsmængde, opdelt efter transportform.
 9.2 Støt inkluderende og bæredygtig industrialisering En inklusiv og bæredygtig industrialisering skal fremmes, og industriens andel af beskæftigelsen og bruttonationalproduktet skal øges i betydelig grad inden 2030 i overensstemmelse med nationale forhold. I de mindst udviklede lande skal industriens markedsandel fordobles.	9.2.1 Fremstillingsindustriens merværdi i forhold til BNP pr. indbygger. 9.2.2 Beskæftigelse i fremstillingsindustrien som andel af den totale beskæftigelse.
 9.3 Øg små virksomheders adgang til finansielle tjenesteydelser Små industri- og andre virksomheders adgang til finansielle tjenesteydelser, herunder lånemuligheder til en overkommelig pris skal øges, især i udviklingslandene, og de skal integreres bedre i værdikæder og markeder.	9.3.1 Andelen af små og mellemstore virksomheder i industriens samlede værditilvækst. 9.3.2 Andelen af små og mellemstore virksomheder med et lån eller en kreditlinje.
 9.4 Opgradér alle industrier og infrastrukturer for bæredygtighed Inden 2030 skal infrastrukturen opgraderes og industrier retrofittes for at gøre dem bæredygtige, med mere effektiv udnyttelse af ressourcer og øget brug af rene og miljøvenlige teknologier og industrielle processer. Alle lande skal handle ud fra deres respektive kapacitet.	9.4.1 CO ₂ -udledning ift. værditilvækst.
 9.5 Styrk forskning og opgradér industriteknologi Videnskabelig forskning skal styrkes og den teknologiske kapacitet i de industrielle sektorer i alle lande skal opgraderes, især i udviklingslandene, ved bl.a. inden 2030 at fremme innovation og væsentligt forøge det samlede antal forsknings- og udviklingsmedarbejdere pr. 1 million indbyggere, samt ved at øge de offentlige og private midler til forskning og udvikling.	9.5.1 Udgifter til forskning og udvikling som en andel af BNP. 9.5.2 Forskere (i fuldtidsbeskæftigelse eller tilsvarende) pr. million indbyggere.

Delmål**Indikator**

- 9.A **Styrk bæredygtig infrastruktur i udviklingslandene**
Der skal faciliteres en bæredygtig og robust infrastrukturudvikling i udviklingslandene gennem øget økonomisk, teknologisk og teknisk støtte til afrikanske lande, de mindst udviklede lande, udviklingslande uden adgang til havet, små udviklingsøstater.

- 9.A.1 Samlede officielle internationale støtte (officiel udviklingsbistand og anden offentlig finansiering) til infrastruktur.

- 9.B **Støt national teknologiudvikling og forskning i udviklingslandene**
National teknologiudvikling, forskning og innovation i udviklingslande skal støttes, herunder ved at sikre et gunstigt politisk miljø for bl.a. industriel diversificering og højere merværdi for varer.

- 9.B.1 Andel af merværdien for mellem- og højteknologi industri af den samlede værditilvækst.

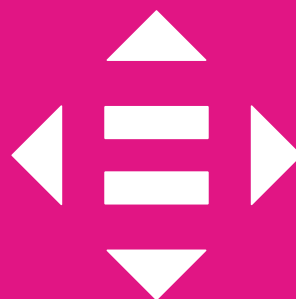

- 9.C **Giv adgang til informations- og kommunikationsteknologi**
Adgang til informations- og kommunikationsteknologi skal øges betydeligt og det skal tilstræbes at tilbyde alle adgang til Internettet, til en overkommelig pris, i de mindst udviklede lande, inden 2020.

- 9.C.1 Andel af befolkning dækket af et mobilt netværk, opdelt på type af teknologi.

MÅL 10

10 MINDRE ULIGHED

Det er veldokumenteret, at indkomstuligheden er stigende. De rigeste 10 procent tjener op til 40 procent af den samlede globale indkomst. De fattigste 10 procent tjener kun mellem 2 og 7 procent af den samlede globale indkomst. I udviklingslandene er uligheden vokset med 11 procent, hvis vi tager hensyn til befolkningstilvæksten.

Den voksende ulighed kræver handling i form af vedtagelse af fornuftige politikker, der vil styrke de laveste indkomstgrupper og fremme en større økonomisk inddragelse af alle samfundsgrupper uanset køn, race eller etnicitet.

Ulighed er et globalt problem, som kræver globale løsninger. Det indebærer en forbedring af regulering og overvågning af de finansielle markeder og institutioner, samt større udviklingsbistand og udenlandske investeringer til de regioner, hvor behovet er størst. Støtte til mere sikker migration og mobilitet for mennesker vil også være vigtigt for at mindske den stigende ulighedskløft.

Reduceringen af ulighed er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 10

Reducer ulighed i og mellem lande

Delmål	Indikator
 <p>10.1 Gør uligheden i indkomst mindre Inden 2030 skal der opnås og fastholdes en gradvis indkomststigning for de nederste 40 procent af befolkningen, der er højere end landsgennemsnittet.</p>	10.1.1 Væksten i husholdningsudgifter eller indtægt pr. indbygger blandt de nederste 40 procent af befolkningen og den samlede befolkning.
 <p>10.2 Styrk social, økonomisk og politisk Inden 2030 skal enhver, uanset alder, køn, handicap, race, etnicitet, oprindelse, religion eller økonomisk eller anden status, i højere grad inddrages i sociale, økonomiske og politiske beslutninger.</p>	10.2.1 Andel af mennesker, der lever for under 50 procent af medianindkomsten, fordelt på alder, køn og personer med handicap.
 <p>10.3 Giv alle lige muligheder og stop diskrimination Alle skal sikres lige muligheder, ligesom samfundsforårsaget uligheder skal reduceres, bl.a. ved at afskaffe diskriminerende love, politikker og skikke, og ved at fremme hensigtsmæssig lovgivning, politikker og foranstaltninger til at imødegå dette.</p>	10.3.1 Andel af befolkningen, som har rapporteret, at de personligt har følt sig diskrimineret eller chikaneret inden for de foregående 12 måneder på grundlag af en forskelsbehandling, der er forbudt ifølge den internationale menneskerettighedslovgivning.
 <p>10.4 Før politik der fremmer finansiel og social lighed Der skal vedtages politikker, især finans-, løn- og socialpolitik, og gradvist opnås større lighed.</p>	10.4.1 Arbejdskraftens andel af BNP, herunder løn og overførsler til social sikring.
 <p>10.5 Reducér de globale Finansielle markeder og institutioner Regulering og overvågning af de globale finansielle markeder og institutioner skal forbedres, og implementering af disse regulativer skal styrkes.</p>	10.5.1 Indikatorer for finansiel soliditet.
 <p>10.6 Styrk repræsentationen af udviklingslande i finansielle institutioner Udviklingslandene skal sikres øget repræsentation og stemme i beslutningstagning i de internationale økonomiske og finansielle institutioner, med henblik på at opnå mere effektive, troværdige, ansvarlige og legitime institutioner.</p>	10.6.1 Andel af medlemmer og stemmerettigheder fra udviklingslande i internationale organisationer.

Delmål**Indikator****10.7 Facilitér sikker og ansvarlig migration**

Der skal faciliteres en velordnet, sikker, regulær og ansvarlig migration og mobilitet af for personer, herunder gennem implementering af planlagte og velforvaltede migrationspolitikker.

10.7.1 Ansættelsesomkostningerne båret af medarbejdere som andel af den årlige indtægt i bestemmelseslandet.

10.7.2 Antal af lande, der har implementeret en velforvaltet migrationspolitik.

10.A Tag særlige hensyn til udviklingslandene (special and differential treatment)

Princippet om særlig og differentieret behandling skal implementeres for udviklingslandene, især de mindst udviklede lande, i overensstemmelse med aftaler i Verdenshandelsorganisationen.

10.A.1 Andel af toldpositioner gældende for import fra de mindst udviklede lande og udviklingslande, der er fritaget for told.

10.B Bak op om udviklingsbistand og investeringer i de mindst udviklede lande

Der skal opmuntres til at give officiel udviklingsbistand og finansielle tilførsler, herunder direkte udenlandske investeringer, til lande, hvor behovet er størst, og især til de mindst udviklede lande, de afrikanske lande, udviklingslande uden adgang til havet, og små udviklingsøstater. Bidrag og investeringer skal gives i overensstemmelse med udviklingslandenes nationale planer og programmer.

10.B.1 Total ressource tilførsel til udvikling opdelt efter modtager- og donorlande, og type af finansiell tilførsel (f.eks. officiel udviklingsbistand, direkte udenlandske investeringer og andre tilførsler).

10.C Reducér omkostningerne for migranter når de sender penge hjem

Inden 2030 skal omkostninger i forbindelse med migranters pengeoverførsler reduceres til mindre end 3procent og overførselsveje med omkostninger over 5procent skal elimineres.

10.C.1 Overførselsomkostninger som andel af det overførte beløb.

MÅL 11

11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

Mere end halvdelen af verdens befolkning bor nu i byområder. I 2050 vil dette tal være steget til 6,5 milliarder mennesker – svarende til to tredjedele af jordens befolkning. Bæredygtig udvikling kan ikke opnås, hvis vi ikke ændrer den måde, vi bygger og styrer vores byrum.

Den hurtige byvækst i udviklingslandene, kombineret med stigende migration fra land til by, har ført til et boom af såkaldte megabyer. I 1990 var der ti megabyer med 10 millioner indbyggere eller mere. I 2014 er der 28 megabyer, som huser i alt 453 millioner mennesker.

Ekstrem fattigdom er ofte koncentreret i byer, og de nationale og lokale myndigheder kæmper

for at imødekomme den stigende befolkning i disse områder. At gøre byer sikre og bæredygtige betyder at garantere adgang til sikre og billige boliger samt opgradere beboelse i slumkvarterer. Bæredygtighed indebærer også investeringer i offentlig transport, skabelsen af grønne offentlige rum og forbedring af byplanlægning og bystyring, på en måde, hvorpå der opnås både større deltagelse og inddragelse.

Bæredygtige byer og samfund er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 11

Gør byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige

Delmål	Indikator
 <p>11.1 Byg sikre boliger til en overkommelig pris Inden 2030 skal alle sikres adgang til egnede og sikre boliger til en overkommelige pris med adgang til grundlæggende tjenesteydelser, og slumkvarterer skal opgraderes.</p>	11.1.1 Andel af bybefolkning, der lever i slumkvarterer, uformelle bebyggelser eller uegnede boligforhold.
 <p>11.2 Skab billige og bæredygtige transportsystemer Inden 2030 skal der skabes adgang for alle til sikre, tilgængelige og bæredygtige transportsystemer til en overkommelig pris, trafikikkerheden skal forbedres bl.a. ved at udbygge den kollektive trafik med særlig hensyn til behov hos sårbare befolkningsgrupper, kvinder, børn, personer med handicap og de ældre.</p>	11.2.1 Andel af befolkning, der har nem adgang til offentlig transport, fordelt på køn, alder og personer med handicap.
 <p>11.3 Gør byerne bæredygtige og inkluderende Inden 2030 skal byudvikling gøres mere inkluderende og bæredygtig, og kapaciteten til en inddragende, integreret og bæredygtig boligplanlægning og forvaltning i alle lande skal styrkes.</p>	11.3.1 Forholdet mellem arealanvendelsesraten (LCR) og befolkningstilvækst. 11.3.2 Andel af byer med en direkte inddragelse af civilsamfundet i byplanlægning og forvaltning, som opererer regelmæssigt og demokratisk.
 <p>11.4 Beskyt verdens kultur- og naturarv Indsatsen for at beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv skal styrkes</p>	11.4.1 Samlede udgifter (offentlige og private) pr. indbygger anvendt til bevaring, og beskyttelse af al kultur- og naturarv, opdelt efter type (kulturarv, naturarv, blandet samt verdenskulturarv registreret under World Heritage Centre), forvaltningsniveau (nationalt, regionalt og lokalt/kommunalt), udgiftstype (drifts-/anlægsudgift) og type af privatfinansiering (naturalier, privat non-profit sektor og sponsorater).
 <p>11.5 Reducér naturkatastrofers skadelige konsekvenser Inden 2030 skal antallet af dødsfald og antallet af berørte personer samt reduktion i de direkte økonomiske tab i forhold til det globale bruttonationalprodukt, som følge af katastrofer, herunder vandrelaterede katastrofer, reduceres betydeligt med fokus på beskyttelse af de fattige og mennesker i sårbare situationer.</p>	11.5.1 Antal af døde, forsvundne personer og personer, som er berørt af katastrofe pr. 100.000 mennesker. 11.5.2 Direkte økonomisk tab i forbindelse med katastrofe i forhold til det globale BNP, herunder katastrofeskader på central infrastruktur og afbrydelse af basale tjenesteydelser.

Delmål

Indikator

- 11.6 **Reducér byernes miljøbelastning**
Inden 2030 skal den negative miljøbelastning pr. indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på luftkvalitet og på husholdnings- og anden affaldsforvaltning.

11.6.1 Andel af affald fra byer, der indsamles regelmæssigt og har en tilstrækkelig affaldsbehandling, ud af det samlede total genereret mængde affald fra byer opdelt, efter byer.

11.6.2 Det årlige gennemsnitsniveau af fine partikler (f.eks. PM2.5 og PM10) i byer (vægtet indbyggertal).

- 11.7 **Giv alle adgang til grønne offentlige rum**
Inden 2030 skal der gives universel adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige, grønne og offentlige rum, især for kvinder og børn, for ældre mennesker og for personer med handicap.

11.7.1 Den gennemsnitlige andel af bebyggede områder i byer, der er åben tilgængelig for offentlig brug for alle, opdelt på køn, alder og personer med handicap.

11.7.2 Andel af personer, der er ofre for fysisk eller seksuel chikane, opdelt på køn, alder, handicap og ulykkessted, indenfor de seneste 12 måneder.

Delmål**Indikator****11.A Styrk sammenhængen mellem land og by med bedre planlægning**

Positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter skal støttes ved at styrke den nationale og regionale udviklingsplanlægning.

11.A.1 Andel af befolkning, der lever i byer, der gennemfører bymæssige og regionale udviklingsplaner med inddragelse af befolkningsfremskrivning og ressourcebehov, opdelt efter byens størrelse.

11.B Gør lang flere af verdens byer mere modstandsdygtige mod katastrofer

Inden 2020 skal der ske en betydelig stigning i antallet af byer og bosættelser, der vedtager og gennemfører integrerede politikker og planer, der stræber mod inklusion, ressourceeffektivitet, modvirkning og tilpasning til klimænderinger, modstandsdygtighed over for katastrofer, og som udvikler og gennemfører helhedsorienteret katastrofe- risikostyring på alle niveauer, i overensstemmelse med Sendai-rammen for Katastrofe- og Risikoforebyggelse (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030).

11.B.1 Andel af lokale regeringer, der vedtager og gennemfører lokale katastroferisikostyrings- strategier i overensstemmelse med Sendai-rammen for katastrofe- og risikoforebyggelse 2015-2030a.

11.B.1 Antal af lande med nationale og lokale katastroferisikostyrings-strategier.

11.C Støt de mindst udviklede lande til at bygge bæredygtigt og robust

De mindst udviklede lande skal støttes, bl.a. gennem finansiel og teknisk bistand, til at bygge bæredygtige og robuste bygninger med anvendelse af lokale materialer.

11.C.1 Andel af finansiel støtte til de mindst udviklede lande, som anvendes til konstruktion og eftermontering af bæredygtige, robuste og ressourceeffektive bygninger med brug af lokale materialer.

MÅL 12

12 ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Økonomisk vækst og bæredygtig udvikling kræver, at vi hurtigst muligt reducere vores fodaftryk på naturen ved at ændre på den måde vi producerer og forbruger vores varer og ressourcer på. Landbruget er den største forbruger af vand på verdensplan, og kunstig vanding står nu for ca. 70 procent af alt forbrug af ferskvand beregnet til menneskeligt brug.

Effektiv styring af vores fælles naturressourcer, og måden vi bortskaffer giftigt affald og forurenende stoffer, er vigtige målsætninger for at nå dette mål. At tilskynde industrier, virksomheder og forbrugere til at genbruge og reducere deres affald er også vigtigt. Det samme er støtte til udviklingslande så de kan bevæge sig i en retning af mere bæredygtige forbrugsmønstre inden 2030.

En stor del af verdens befolkning forbruger alt for lidt til at opfylde deres grundlæggende behov. En halvering af det globale madspild per indbygger på forhandler- og forbrugerniveau er vigtigt for at skabe mere effektive produktionsmetoder og forsyningskæder. Det kan forbedre fødevarerikkerheden og skubbe os i retning af en mere ressourceeffektiv økonomi.

Ansvarligt forbrug og produktion er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 12

Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer

Delmål	Indikator
 <p>12.1 Gennemfør det 10-årige rammeprogram for bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre Det 10-årige Rammeprogram for Bæredygtige Forbrug- og Produktionsmønstre skal gennemføres, og alle lande skal tage handling, med de udviklede lande i spidsen, under hensyntagen til udviklingslandenes udvikling og kapaciteter.</p>	12.1.1 Antal af lande med nationale handlingsplaner for bæredygtigt forbrug og produktion (SCP) eller SCP integreret som en prioritet eller et mål i nationale politikker.
 <p>12.2 Brug og håndtér naturressourcer bæredygtigt Inden 2030 skal der opnås en bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcer.</p>	12.2.1 Materielt fodaftryk, materielt fodaftryk pr. indbygger og materielt fodaftryk ift. BNP. 12.2.2 Indenlandsk materialeforbrug, indenlandsk materialeforbrug pr. indbygger og indenlandsk materialeforbrug ift. BNP.
 <p>12.3 Halvér det globale madspild per person Inden 2030 skal det globale madspild på detail- og forbrugerniveau pr. indbygger halveres og fødevarer tab i produktions- og forsyningskæder, herunder tab af afgrøder efter høst, skal reduceres.</p>	12.3.1 Globalt fødevarer tab indeks.
 <p>12.4 Håndtér kemikalier og affald ansvarligt Inden 2020 skal der opnås en miljømæssig forsvarlig håndtering af kemikalier og affald i hele deres livscyklus, i overensstemmelse med de aftalte internationale rammer[1], og udledning til luft, vand og jord skal væsentligt reduceres for at minimere negative indvirkninger på menneskers sundhed og miljøet.</p>	12.4.1 Antal underskrivere på internationale multilaterale miljøaftaler om farligt affald og andre kemikalier, der opfylder deres forpligtelser og ansvar ved at overføre oplysninger som påkrævet i hver relevant aftale. 12.4.2 Farligt affald genereret pr. indbygger og andel af behandlet farligt affald, opdelt efter behandlingstype.
 <p>12.5 Reducér affaldsmængden betydeligt Inden 2030 skal affaldsgenereringen væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.</p>	12.5.1 National genanvendelsesrate, ton af geanvendt materiale.
 <p>12.6 Motivér virksomheder til at agere bæredygtigt Virksomheder, især store og transnationale virksomheder, skal opfordres til at benytte bæredygtig praksis og til at integrere oplysninger om bæredygtighed i deres rapporteringscyklus.</p>	12.6.1 Antal virksomheder, der offentliggør rapporter om bæredygtighed.

Delmål

Indikator

12.7 **Promovér bæredygtighed i offentlige indkøb**

Der skal fremmes bæredygtige offentlige indkøbspraksis i overensstemmelse med nationale politikker og prioriteter.

12.7.1 Antal af lande, der gennemfører bæredygtig offentlig indkøbspolitik og handlingsplaner.

12.8 **Giv alle mennesker viden og forståelse for at kunne leve bæredygtigt**

Inden 2030 skal det sikres, at mennesker alle steder, har den relevante information og viden om bæredygtig udvikling og livsstil i harmoni med naturen.

12.8.1 Omfang af (i) uddannelse i globalt medborgerskab og (ii) uddannelse i bæredygtig udvikling (herunder uddannelse i klimaændringer) er integreret i a) nationale uddannelsespolitikker, b) læseplaner, c) læreruddannelse og d) vurdering af de studerende.

12.A **Styrk udviklingslandenes kapacitet til være dygtigt forbrug og produktion**

Udviklingslande skal støttes i at styrke deres videnskabelige og teknologiske kapacitet til at bevæge sig i retning af mere bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre.

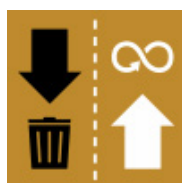
12.A.1 Størrelse af støtte til udviklingslande, der går til forskning og udvikling af bæredygtigt forbrug og produktion og miljørigtige teknologier.

12.B **Skab bedre værktøjer til overvåge effekterne af bæredygtig turisme**

Der skal udvikles og indføres værktøjer til at overvåge indvirkningerne af bæredygtig udvikling på bæredygtig turisme, der skaber arbejdspladser og fremmer lokal kultur og lokale produkter.

12.B.1 Antal af bæredygtige turisme-strategier eller politikker og gennemførte handlingsplaner ud fra aftalte overvågning og evalueringsværktøjer.

12.C **Fjern markedsforvridende statsstøtte til fossile brændstoffer**

Ineffektive fossile brændstof-subsidier, der tilskynder unødvendigt forbrug, skal rationaliseres ved at fjerne markedsforvridninger, i overensstemmelse med nationale forhold, herunder ved omlægning af beskatningsregler og udfasning af skadelige subsidier, hvor de eksisterer, for at afspejle deres miljøpåvirkninger, under fuld hensyntagen til de særlige behov og vilkår, der gør sig gældende for udviklingslande, og minimere eventuelle negative virkninger på deres udvikling på en måde, der beskytter de fattige og de berørte samfund.

12.C.1 Mængden af fossile brændstofs subsidier pr. BNP-enhed (produktion og forbrug) og i forhold til de samlede nationale udgifter til fossile brændstoffer.

MÅL 13

13 KLIMA- INDSATS

Alle lande i verden kan se de drastiske konsekvenser af klimaforandringer. Udledningen af drivhusgasser fortsætter med at stige, og udledningen er i dag mere end 50 procent højere end niveauet i 1990. Endvidere forårsager den globale opvarmning langvarige ændringer i vores klimasystem, som truer med uoprettelige konsekvenser, hvis vi ikke handler nu.

De gennemsnitlige årlige tab fra tropiske cykloner og oversvømmelser kan tælles i hundreder milliarder kroner, og kræver en årlig investering på 40 milliarder kroner i katastrofestyring alene. Målet er at mobilisere ca. 680 milliarder kroner om året i 2020 for at imødekomme udviklingslandenes behov samt bidrage til afbødning af klimarelaterede katastrofer.

En styrkelse af modstandsdygtighed og klimatilpasning i sårbare regioner, herunder bl.a. lande uden kyster og østater, skal gå hånd i hånd med oplysningsarbejde og større fokus på forebyggelsesindsatser i nationale politikker og strategier. Hvis den politisk vilje er til stede og den kombineres med en bred vifte af tekniske foranstaltninger, er det muligt at begrænse stigningen af den globale gennemsnitstemperatur til to grader over det før-industrielle niveau. Men det kræver en øjeblikkelig kollektiv indsats.

Klimahandling er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 13

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser [B]

Delmål	Indikator
 <p>13.1 Styrk modstandskraft og tilpasningsevnen til klimarelaterede katastrofer Modstandskraft og tilpasningsevne til klimarelaterede risici og naturkatastrofer i alle lande skal styrkes.</p>	<p>13.1.1 Antallet af døde, forsvundne personer og personer, som er berørt af katastrofe pr. 100.000 indbyggere.</p> <p>13.1.2 Antal af lande med nationale og lokale strategier for katastroferisikohåndtering.</p> <p>13.1.3 Andel af lokale regeringer, der har vedtaget og implementeret lokale strategier for at nedbringe katastroferisikoen i overensstemmelse med nationale strategier for at nedbringe katastroferisiko.</p>
 <p>13.2 Indbyg tiltag mod klimaforandringer i nationale politikker Tiltag mod klimaforandringer skal integreres i nationale politikker, strategier og planlægning.</p>	<p>13.2.1 Antal af lande, der har meddelt en etablering eller igangsætning af en integreret politik/strategi/plan, der øger deres evne til at tilpasse sig de negative virkninger af klimaforandringerne og som fremmer modstandsdygtighed overfor klimaændringer, og udvikling af lav udledning af drivhusgasser på en måde, der ikke truer fødevarerproduktion (herunder en national tilpasningsplan, et nationalt bestemt bidrag, national kommunikation, toårig opdateret indberetning eller andet).</p>
 <p>13.3 Opbyg viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer Undervisning, oplysning og den menneskelige og institutionelle kapacitet skal forbedres ift. modvirkning, tilpasning, skadesbegrænsning og tidlig varsling af klimaændringer.</p>	<p>13.3.1 Antal af lande, der har integreret modvirkning, tilpasning, begrænsning af skaderne og tidlig varsling i læseplaner på både grund-, mellem- og højskoleuddannelsesniveau.</p> <p>13.3.2 Antal af lande, der har meddelt en styrkelse af den institutionelle, systematiske og individuelle kapacitetsopbygning til at gennemføre tilpasning, modvirkning og teknologioverførsel, og udviklingstiltag.</p>

Delmål

Indikator

- 13.A **Implementér FN's rammekonvention om klimaforandringer**
De udviklede landes forpligtelse, som underskrivere af FN's Rammekonvention om Klimaændringer, skal indfris, til målet om i fællesskab at mobilisere 100 mia. USD årligt inden 2020 fra alle kilder, for at imødekomme udviklingslandenes behov for meningsfulde modvirkningstiltag og gennemskuelighed ved gennemførelse, og Den Grønne Klimafond skal kapitaliseres snarest muligt.

- 13.A.1 Mobiliseret beløb i USD om året mellem 2020 og 2025 underlagt forpligtelsen om at mobilisere 100 mia. USD.

- 13.B **Styrk kapaciteten til effektiv håndtering af klimaforandringer**
Der skal fremmes mekanismer, der kan øge kapaciteten til effektiv planlægning og forvaltning, som relaterer sig til klimaændringer i de mindst udviklede lande og små udviklingsøstater, og med fokus på kvinder, de unge samt lokale og marginaliserede samfund.

- 13.B.1 Antal af mindst udviklede lande og små østater, der modtager specialiseret støtte, og størrelsen af støtte, herunder til finansiel, teknologisk og kapacitetsopbygning, til at øge kapaciteten til effektiv planlægning og forvaltning, som relaterer sig til klimaændringer, herunder med fokus på kvinder, unge samt lokale og marginaliserede samfund.

MÅL 14

Verdenshavene - deres temperatur, kemi, strøm og liv - driver de globale systemer, som gør Jorden beboelig for mennesker. Håndteringen af denne livsvigtige ressource er afgørende for menneskeheden som helhed, men også for afbødningen af klimaforandringernes konsekvenser.

Over tre milliarder menneskers levebrød er afhængig af biodiversiteten i hav- og kystområder. Men i dag bliver der overfisket med omkring 30 procent, hvilket er langt over det niveau, hvor fiskebestandene kan reproducere bæredygtigt.

Verdenshavene absorberer omkring 30 procent af den CO₂, der produceres af mennesker, og der er sket en stigning i havforsurning på 26 procent siden starten af den industrielle revolution. Havforurening, som hovedsagligt stammer fra

landbaserede kilder, er ved at nå et alarmerende niveau. I gennemsnit er der 13.000 stykker plastikaffald på hver kvadratkilometer i havet.

Verdensmålene for bæredygtig udvikling skaber en ramme for bæredygtig forvaltning og beskyttelse af havene og kystnære økosystemer i forhold til landbaseret forurening og adresserer påvirkningerne af havforsuring. Bedre bevarelse og bæredygtig udnyttelse af havbaserede ressourcer gennem international lovgivning vil også bidrage til at afbøde nogle af de udfordringer, som vores verdenshave står overfor.

Livet i havet er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 14

Bevare og sikre bæredygtigt brug af verdens have og deres ressourcer

Delmål	Indikator
 <p>14.1 Reducér havforurening Inden 2025 skal alle former for havforurening forhindres og væsentligt reduceres, især forurening forårsaget af landbaserede aktiviteter, herunder havaffald og forurening med næringsstoffer.</p>	14.1.1 Indeks over kyst overgødsning (kysteutrofiering) og densiteten af flydende plastikaffald.
 <p>14.2 Beskyt og genopret havets økosystemer Inden 2020 skal hav- og kystnære økosystemer beskyttes og forvaltes bæredygtigt for at undgå væsentlige negative indvirkninger, bl.a. ved at styrke deres modstandskraft og ved at genoprette dem for at opnå sunde og produktive have.</p>	14.2.1 Andel af nationale eksklusive økonomiske zoner, der administreres på basis af en økosystem-tilgang.
 <p>14.3 Minimér forsurening af havene Indvirkningen af forsureningen af havene skal minimeres og håndteres, bl.a. gennem øget videnskabeligt samarbejde på alle niveauer.</p>	14.3.1 Gennemsnitlig surhedsgrad i havet (pH) målt i henhold til et aftalt antal repræsentative målestationer.
 <p>14.4 Gør fiskeriet bæredygtigt Inden 2020 skal fiskeri reguleres effektivt, og der skal sættes en stopper for overfiskeri, for ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri og for destruktive fiskerimetoder. Der skal implementeres videnskabeligt baserede forvaltningsplaner for at genoprette fiskebestande hurtigst muligt, og som minimum til niveauer, der giver et bæredygtigt udbytte vurderet efter deres biologiske karakteristika.</p>	14.4.1 Andelen af fiskebestande, der er indenfor deres biologisk bæredygtige niveauer.
 <p>14.5 Beskyt kyst – og havområder Inden 2020 skal mindst 10procent af kyst- og havområder være beskyttet, i overensstemmelse med national og international lovgivning og baseret på den bedste tilgængelige videnskabelige information.</p>	14.5.1 Dækningsgraden af beskyttede havområder i forhold til de samlede havområder.

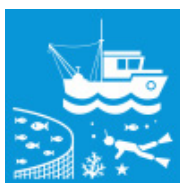
Delmål

Indikator

- 14.6 **Afskaf fiskeristøtte, der medvirker til overfiskeri**
Inden 2020 skal bestemte former for fiskeristøtte, der forårsager overkapacitet og overfiskeri, forbydes, og støtte, der bidrager til ulovlig, urapporteret og ureguleret fiskeri, skal fjernes, og der skal afstås fra at indføre nye lignende støtteordninger, idet det erkendes at passende og effektiv speciel- og differentieret behandling af udviklingslande og de mindst udviklede lande bør være en integreret del af Verdenshandelsorganisationens forhandlinger om fiskeristøtteordninger [c].

- 14.6.1 Hvert lands fremskridt i forhold til graden af implementering af internationale instrumenter, der har det mål at bekæmpe ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri.

- 14.7 **Øg de økonomiske fordele ved bæredygtig brug af havets ressourcer**
Inden 2030 skal de økonomiske fordele øges for små udviklingsøstater og de mindst udviklede lande, som stammer fra bæredygtig brug af havets ressourcer, herunder bæredygtig forvaltning af fiskeri, akvakultur og turisme.

- 14.7.1 Bæredygtigt fiskeri som procentdel af BNP for små østater under udvikling, for de mindst udviklede lande og for alle lande.

Delmål**Indikator****14.A Styrk videnskab, forskning og teknologi til at gøre havene sundere**

Den videnskabelige viden, forskningskapacitet og overførsels af havteknologi skal øges, idet der tages hensyn til "the Intergovernmental Oceanographic Commission Criteria and Guidelines on the Transfer of Marine Technology", for at forbedre havenes sundhedstilstand og for at øge havbiodiversitetens bidrag til udviklingen i udviklingslande, især små østater under udvikling og de mindst udviklede lande.

14.A.1 Andel af det samlede forskningsbudget der går til forskning indenfor havteknologi.

14.B Støt småfiskere

Småfiskere skal gives adgang til havets ressourcer og markeder.

14.B.1 Fremskridt i hvert land i forhold til graden af indførelse af juridiske/regulative/policy-/institutionelle rammer, der anerkender og beskytter småfiskeres adgangsrettigheder.

14.C Implementér og håndhæv FN's havretskonvention (UNCLOS)

Beskyttelse og bæredygtigt brug af havene og deres ressourcer skal øges ved at implementere den internationale lovgivning, som afspejlet i De Forenede Nationers Havretskonvention (UNCLOS), som angiver de juridiske rammer for bevarelse og bæredygtigt brug af havene og deres ressourcer, som anført i paragraf 158 i "The future we want".

14.C.1 Antal af lande, der gør fremskridt i forhold til at ratificere, acceptere og implementere retlige-, policy- og institutionelle rammer, og hav-relaterede instrumenter, som implementerer international lovgivning, som angivet i De Forenede Nationers Havretskonvention, for bevarelse og bæredygtigt brug af havet og dets ressourcer.

MÅL 15

Vores liv er lige så afhængig af jorden som af havet i forhold til vores ernæring og vores levebrød. Planteliv leverer 80 procent af vores kost, og vi er afhængige af landbruget, som en vigtig økonomisk ressource og som middel til udvikling. Skove dækker 30 procent af jordens overflade og er vitale levesteder for millioner af arter, og vigtige kilder til ren luft og vand, samt afgørende for bekæmpelse af klimaforandringer.

I dag ser vi en hidtil uset jordforringelse. Tab af landbrugsjord foregår 30 til 35 gange hurtigere end den historiske hastighed. Tørke og ørkendannelse vokser også hvert år. 12 millioner hektar går tabt hvert år, og det påvirker fattige samfund over hele verden. Af de 8,300 dyreracer, vi kender, er 8 procent uddøde og 22 procent er i fare for at uddø.

Verdensmålene for bæredygtig udvikling søger at bevare og genoprette brugen af terrestriske økosystemer som skove, vådområder, tørre områder og bjerge inden 2030. Fremme af bæredygtig forvaltning af skove og standsning af afskovning vil også være afgørende for at afbøde konsekvenserne af klimaforandringer. Hurtig handling er nødvendigt, hvis vi skal begrænse tabet af naturlige levesteder og biodiversiteten, som er del af vores fælles arv.

Livet på land er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 15

Beskytte, genoprette og støtte bæredygtig brug af økosystemer på land, bekæmpe ørkendannelse, standse udpining af jorden og tab af biodiversitet

Delmål	Indikator
 <p>15.1 Bevar og genopret økosystemer på land og i ferskvand Inden 2020 skal der sikres bevarelse, genoprettelse og bæredygtig brug af økosystemer på land og i ferskvand og deres tjenesteydelser, specielt skove, vådområder, bjerge og tørrområder i henhold til forpligtigelser under internationale aftaler.</p>	<p>15.1.1 Skovområde som andel af samlede landområde.</p> <p>15.1.2 Andel af vigtige økosystemer på land og for ferskvandsbiodiversitet, som er del af beskyttede områder, opdelt efter form for økosystem.</p>
 <p>15.2 Stop skovrydning og genopret ødelagte skove Inden 2020 skal bæredygtig forvaltning af alle typer af skove fremmes, skovrydning skal stoppes, forringede skove skal genskabes og skovrejsning og skovtilplantning skal væsentligt øges set.</p>	<p>15.2.1 Fremskridt i forhold til bæredygtig skovforvaltning.</p>
 <p>15.3 Bekæmp ørkendannelse og genopret udpint jord Inden 2030 skal ørkendannelse bekæmpes, forringet land og jord genoprettes, herunder land påvirket af ørkendannelse, tørke og oversvømmelse, og det skal forsøges at opnå en jordforringelsesneutral verden.</p>	<p>15.3.1 Andel af jordareal, der er forringet i forhold til totalt landområde.</p>
 <p>15.4 Beskyt økosystemer i bjergene Inden 2030 skal der sikres beskyttelse af bjergøkosystemer, herunder deres biodiversitet, for at kunne øge deres evne til at bidrage til bæredygtig udvikling.</p>	<p>15.4.1 Omfang af beskyttede områder af vigtige steder i forhold til bjerg biodiversitet.</p> <p>15.4.1 Indeks over grønne bjergområder.</p>
 <p>15.5 Beskyt biodiversitet og naturlige levesteder Der skal tages omgående og væsentlig handling for at begrænse forringelse af naturlige levesteder, stoppe tab af biodiversitet og, inden 2020, beskytte og forhindre udryddelse af truede arter.</p>	<p>15.5.1 Rødlister-index (Red List Index).</p>
 <p>15.6 Giv flere adgang til genetiske ressourcer og deres fordele på en fair måde Der skal fremmes retfærdig og ligelig fordeling af fordelene ved udnyttelse af genetiske ressourcer og fremmes en rimelig adgang til sådanne ressourcer, som aftalt internationalt.</p>	<p>15.6.1 Antal af lande, der har vedtaget lovgivningsmæssige, administrative og politiske rammer for at sikre retfærdig og ligelig fordeling af fordelene.</p>

Delmål

Indikator

15.7 Stop krybskytteri og ulovlig handel med beskyttede arter

Inden 2030 skal de økonomiske fordele øges for små udviklingsøstater og de mindst udviklede lande, som stammer fra bæredygtig brug af havets ressourcer, herunder bæredygtig forvaltning af fiskeri, akvakultur og turisme.

15.7.1 Bæredygtigt fiskeri som procentdel af BNP for små østater under udvikling, for de mindst udviklede lande og for alle lande.

15.8 Begræns invasive arter

Inden 2020 skal der introduceres foranstaltninger for at forhindre indførelsen og væsentligt begrænses indvirkningen af invasive arter på land- og i vandøkosystemer, og der skal kontrolleres eller udryddes de prioriterede arter.

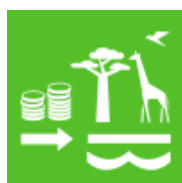
15.8.1 Andel af lande, der har vedtaget relevant national lovgivning og afsat tilstrækkelige ressourcer til at forhindre eller kontrollere invasive naturfremmede arter.

15.9 Tag hensyn til økosystemer biodiversitet i national og lokal planlægning

Inden 2020 skal der integreres økosystem- og biodiversitetsværdier i national og lokal planlægning, i udviklingsprocesser, og i fattigdomsbekæmpelsesstrategier og redegørelser.

15.9.1 Fremskridt mod fastsatte nationale mål i overensstemmelse med Aichi Biodiversitetsmål 2 i Strategiplanen for Biodiversitet 2011-2020.

15.A Mobilisér finansiering for at beskytte og bruge naturen bæredygtigt

De finansielle ressourcer fra alle kilder til at beskytte og bruge biodiversitet og økosystemer bæredygtigt skal mobiliseres og øges betydeligt.

15.A.1 Officiel udviklingsbistand og offentlige udgifter til beskyttelse og bæredygtigt brug af biodiversitet og økosystemer.

15.B Finansiér og skab incitament til bæredygtigt skovbrug

Der skal mobiliseres betydelige ressourcer fra alle kilder og alle niveauer til at finansiere bæredygtig skovforvaltning og til at give tilstrækkelige incitamentter for udviklingslande til at fremme denne form for forvaltning, herunder beskyttelse og genplantning af fældede skovområder.

15.B.1 Officiel udviklingsbistand og offentlige udgifter til beskyttelse og bæredygtigt brug af biodiversitet og økosystemer.

15.C Bekæmp globalt krybskytteri og ulovlig handel med beskyttede arter

Den globale støtte til kampen mod krybskytteri og ulovlig handel med beskyttede arter, bl.a. gennem styrkelse af lokale samfunds muligheder for at forfølge en bæredygtig levevis skal øges.

15.C.1 Andel af handlet vildt dyreliv på baggrund af krybskytteri eller ulovlig handel.

MÅL 16

Fred, stabilitet, menneskerettigheder og effektiv regeringsførelse baseret på retsstatsprincipper er vigtige betingelser for en bæredygtig udvikling. Vi lever i en verden, der i stigende grad er opdelt. Nogle regioner nyder vedvarende fred, sikkerhed og velstand, mens andre er plaget af tilsyneladende uendelige cyklusser af konflikter og vold. Dette er på ingen måde uundgåeligt, og skal løses.

Væbnet vold og usikkerhed har en ødelæggende effekt på et lands udvikling, det påvirker den økonomiske vækst, og medfører ofte langvarigt fjendskab mellem lokalsamfund, der kan vare ved i flere generationer. Seksuel vold, kriminalitet, udnyttelse og tortur er også mere fremherskende hvor der eksisterer en konflikt eller er mangel på en retsstat. Lande bliver nødt til at træffe foranstaltninger for at beskytte dem, der er mest udsatte.

Verdensmålene for bæredygtig udviklingsmål vil søge at reducere alle former for vold, og gennem samarbejde med regeringer og lokalsamfund finde varige løsninger på konflikter og usikkerhed. Styrkelse af retsstatsprincipper og fremme af menneskerettigheder er helt central for denne proces. Det samme gælder begrænsning af ulovlige våbenstrømme og større inddragelse af udviklingslande i globale beslutningsorganer.

Fred, retfærdighed og stærke institutioner er et af 17 verdensmål, som indgår udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 16

Støtte fredelige og inkluderende samfund. give alle adgang til retssikkerhed og opbygge effektive, ansvarlige og inddragende institutioner på alle niveauer

Delmål	Indikator
 <p>16.1 Reducér vold overalt Alle former for vold og voldsrelateret dødsfald skal reduceres væsentligt overalt.</p>	16.1.1 Antal af ofre for overlagt mord pr. 100.000 mennesker, opdelt på køn og alder.
	16.1.2 Konfliktrelaterede dødsfald pr. 100.000 mennesker, opdelt på køn, alder og årsag.
	16.1.3 Andel af befolkning, som har været udsat for fysisk, psykisk eller seksuel vold inden for de seneste 12 måneder.
	16.1.4 Andel af befolkning, der føler sig sikre, når de går alene rundt i deres nærområde.
 <p>16.2 Stop mishandling, udnyttelse, menneskehandel og vold mod børn Mishandling, udnyttelse og menneskehandel og alle former for vold og tortur mod børn skal stoppes.</p>	16.2.1 Andel af 1-17-årige børn, der har oplevet enhver form for fysisk straf og/eller psykisk aggressivitet fra deres omsorgsperson indenfor den seneste måned.
	16.2.2 Antal af ofre for menneskehandel pr. 100.000 mennesker, opdelt på køn, alder og form for udnyttelse.
	16.2.3 Andel af unge kvinder og mænd mellem 18 og 29 år, som har oplevet seksuel vold inden de fyldte 18 år.
 <p>16.3 Styrk retssikkerheden, og giv alle adgang til retfærdig rettergang Retssikkerheden skal fremmes på nationalt og internationalt niveau, og der skal sikres lige adgang til en retfærdig rettergang for alle.</p>	16.3.1 Andel af jordareal, der er forringet i forhold til totalt land. Andel af volds ofre indenfor de seneste 12 måneder, som har rapporteret, at de har været offer, til en kompetent myndighed eller anden anerkendt konfliktløsningsmekanisme.
	16.3.2 Andel af ikke-dømte tilbageholdte i forhold til det samlede antal indsatte i fængsler.
 <p>16.4 Bekæmp organiseret kriminalitet og ulovlige strømme af penge og våben Inden 2030 skal ulovlige penge- og våbenstrømme væsentligt reduceres, og indsatsen for inddrivelse og tilbagelevering af af stjålne værdier og bekæmpelse af alle former for organiseret kriminalitet skal styrkes.</p>	16.4.1 Den totale værdi af indgående og udgående ulovlige pengestrømme (i US dollars).
	16.4.1 Andel af konfiskerede håndvåben og lette våben, som er registreret og sporet i henhold til internationale standarder og retlige instrumenter.

Delmål**Indikator**

- 16.5 **Nedbring korruption og bestikkelse betydeligt**
Alle former for korruption og bestikkelse skal nedbringes betydeligt.

16.5.1 Andel af personer, der har været i kontakt med en offentligt ansat mindst én gang og som betalte bestikkelse til en offentlig ansat, eller som blev bedt om bestikkelse af en offentligt ansat indenfor de seneste 12 måneder.

16.5.2 Andel af virksomheder, der mindst én gang har været i kontakt med en offentligt ansat og som betalte bestikkelse til en offentlig ansat, eller som blev bedt om bestikkelse af en offentligt ansat indenfor de seneste 12 måneder.

- 16.6 **Skab effektive ansvarlige og gennemsigtige institutioner**
Der skal udvikles effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer.

16.6.1 De primære statsudgifter, som andel af det godkendte budget, opdelt efter sektor (eller budgetkode eller lignende).

16.6.2 Andel af befolkning, der var tilfreds med deres seneste oplevelse af en offentlig tjeneste ydelse.

- 16.7 **Garantér at alle beslutninger tages på en inkluderende og repræsentativ måde**
Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer.

16.7.1 Andel af stillinger (opdelt på køn, alder, personer med handicap og befolkningsgrupper) ved offentlige institutioner (nationale og lokale beslutningsmyndigheder, offentlige serviceerhverv og retsvæsenet) i sammenligning med den nationale fordeling.

16.7.2 Andel af befolkning, som mener, at beslutningsprocesser er inkluderende og lydhøre, opdelt på køn, alder, handicap og befolkningsgruppe.

- 16.8 **Styrk udviklingslandenes deltagelse i mellemstatslige organisationer**
Udviklingslandenes deltagelse i globale mellemstatslige institutioner skal udbygges og styrkes.

16.8.1 Andel af medlemmer og stemmerettigheder fra udviklingslande i internationale organisationer.

- 16.9 **Giv alle fødselsattest og retlig identitet**
Inden 2030 skal der gives en retlig identitet til alle, herunder fødselsregistrering.

16.9.1 Andel af børn under fem år, hvor fødsel er blevet registreret af en civil myndighed, opdelt på alder.

Delmål

Indikator

- 16.10 **Beskyt grundlæggende frihedsrettigheder og giv aktindsigt**
Der skal sikres offentlig adgang til information og beskyttelse af fundamentale frihedsrettigheder i henhold til international lovgivning og internationale aftaler.

16.10.1 Antal af bekræftede mord, bortførelser, tvungne forsvindinger, vilkårlige tilbageholdelser og tortur mod journalister og associerede mediefolk, fagforeningsmedlemmer og menneskerettighedsforkæmpere inden for de seneste 12 måneder.

16.10.2 Antal af lande, der har vedtaget og afgivet konstitutionelle, lovmæssige og/eller politiske garantier for offentlig adgang til information.

- 16.A **Forebyg og bekæmp vold, terrorisme og kriminalitet**
Relevante nationale institutioner skal styrkes, bl.a. gennem internationalt samarbejde, for at opbygge kapacitet på alle niveauer, og i særdeleshed i udviklingslande, for at forhindre vold og bekæmpe terrorisme og kriminalitet.

16.A.1 Tilstedeværelse af uafhængige nationale menneskerettighedsinstitutioner, der opfylder Paris-principperne.

- 16.B **Udbred og håndhæv ikke-diskriminerende love og politikker**
Ikke-diskriminerende love og politikker til støtte for en bæredygtig udvikling skal fremmes og håndhæves.

16.B.1 Andel af befolkning, der rapporterer at have følt sig diskrimineret eller forfulgt indenfor de seneste 12 måneder som følge af ulovlig diskrimination i henhold til de internationale menneskerettigheder.

MÅL 17

17 PARTNERSKABER FOR HANDLING

Verdensmålene for bæredygtig udvikling kan kun realiseres gennem stærkt globalt engagement og samarbejde. Mens udviklingsbistanden fra de udviklede lande er steget med 66 procent mellem 2000 og 2014, har en række humanitære kriser, forårsaget af konflikter og naturkatastrofer, forsat krævet finansielle ressourcer og bistand. Mange lande har også brug for udviklingsbistand for at fremme deres vækst og handel.

Verden i dag er tættere forbundet end nogensinde før. Bedre adgang til teknologi og viden er en vigtig måde at dele ideer og fremme innovation. Koordineret politikker, der vil hjælpe udviklingslandene med afvikling af deres gæld, samt øget investeringer i de mindst udviklede lande, er afgørende for at opnå bæredygtig vækst og udvikling.

Målet er at styrke nord-syd og syd-syd-samarbejde ved at støtte nationale planer for at nå alle verdensmålene. Gennem fremme af internationale handel og støtte til øget eksport fra udviklingslandene vil bidrage til at opnå et universelt, regelbaseret og retfærdigt handelssystem, der er fair og åbent og til fordel for alle.

Styrkelse af global solidaritet er et af 17 verdensmål, som indgår i udviklingsdagsordenen for bæredygtig udvikling frem mod 2030. En integreret tilgang er afgørende for fremskridt på tværs af de forskellige mål.

MÅL 17

Styrk det globale partnerskab for handling og øg midlerne til at nå målene

Delmål	Indikator	
	<p>17.1 Styrk udviklingslandenes evne til at indsamle egne skatteindtægter National ressourcemobilisering skal styrkes, bl.a. gennem international støtte til udviklingslande, for at forbedre den nationale kapacitet til skatte- og andre indtægtsopkrævninger.</p>	<p>17.1.1 Statens samlede indtægter som andel af BNP, opdelt på kilde.</p> <hr/> <p>17.1.2 Andel af det nationale budget, der finansieres af nationale skatteindtægter.</p>
	<p>17.2 Indfri udviklede landes forpligtigelser til at give udviklingsbistand Udviklede lande skal leve fuldt op til deres officielle forpligtigelser til at give udviklingsbistand, herunder mange udviklede landes løfte om at nå målet på 0,7procent af bruttonationalproduktet i udviklingsbistand (ODA/BNI) til udviklingslande og 0,15procent til 0,20procent af ODA/BNI til de mindst udviklede lande. ODA-ydere tilskyndes til at sætte et mål om at give mindst 0,20procent af ODA/BNI til de mindst udviklede lande.</p>	<p>17.2.1 Netto officiel udviklingsbistand, samlet og til de mindst udviklede lande, som andel af Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udviklings (OECD) udviklingskomites donorers samlede bruttonationalindkomst (BNI).</p>
	<p>17.3 Mobilisér finansielle ressourcer til udviklingslande Der skal mobiliseres yderligere finansielle ressourcer til udviklingslande fra forskellige kilder.</p>	<p>17.3.1 Direkte udenlandske investeringer (FDI), ulandsbistand og Syd-Syd-samarbejde som en andel af det samlede nationale budget.</p> <hr/> <p>17.3.2 Størrelsen af pengeoverførsler til hjemland fra emigranter (i US dollars) som andel af samlet BNP.</p>
	<p>17.4 Bistå udviklingslande med at gøre deres gæld bæredygtig Udviklingslande skal hjælpes til at opnå langsigtede og bæredygtig gæld gennem koordinerede politikker, der skal fremme finansiering, sanering og restrukturering af gæld, alt efter hvad der er passende, og den eksterne gæld for meget gældsatte fattige lande skal adresseres med henblik på at nedsætte gældspresset.</p>	<p>17.4.1 Gældydelse som en andel af eksport af varer og tjenesteydelser.</p>
	<p>17.5 Investér i de mindste udviklede lande Der skal vedtages og implementeres investeringsfremmende tiltag for de mindst udviklede lande.</p>	<p>17.5.1 Antal af lande, der har vedtaget og implementeret investeringsfremmende tiltag for de mindst udviklede lande.</p>

Delmål

Indikator

- 17.6 **Øg videndeling og adgang til videnskab, teknologi og innovation**
Der skal forbedres Nord-Syd-, Syd-Syd- og det regionale triangulære samarbejde samt det internationale samarbejde omkring, og adgang til, videnskab, teknologi og innovation, og øges vidensdeling igennem gensidige aftalte vilkår, herunder forbedret koordinering af eksisterende mekanismer, især på FN-niveau, og gennem en global teknologi-faciliteringsmekanisme.

17.6.1 Antal af videnskabelige- og/eller teknologiske samarbejdsaftaler og programmer mellem lande, opdelt efter type af samarbejde.

17.6.2 Fastnet internet abonnementer pr. 100 indbyggere, opdelt på hastighed.

- 17.7 **Udbred miljøvenlige teknologier i udviklingslandene**
Udvikling, overførsel, udbredelse og spredning af miljøtilpassede teknologier til udviklingslande på gunstige vilkår, herunder koncessionsvilkår og begunstigede vilkår, skal fremmes, efter gensidig aftale.

17.7.1 Den samlede størrelse af godkendt finansiering til udviklingslande, der er afsat til at fremme udvikling, overførsel, udbredelse og spredning af miljøtilpasset teknologier.

- 17.8 **Styrk videnskab og innovation i de mindst udviklede lande**
Teknologibanken og videnskab-, teknologi- og innovationskapacitetsopbygningsmekanismer skal igangsættes for de mindst udviklede lande inden 2017, og der skal ske en øget brug af støtteteknologier, især informations- og kommunikationsteknologier.

17.8.1 Andel af personer, der bruger internettet.

- 17.9 **Styrk udviklingslandenes kapacitet til at opnå verdensmålene**
International støtte til implementering af effektiv og målrettet kapacitetsopbygning i udviklingslande skal styrkes, for at støtte nationale planer til implementering af verdensmålene for bæredygtig udvikling, herunder gennem Nord-Syd-, Syd-Syd- og triangulært samarbejde.

17.9.1 Dollarværdien af finansiel og teknisk bistand (herunder gennem Nord-Syd-, Syd-Syd- og trekantssamarbejde.).

- 17.10 **Promovér universelt handelssystem under WTO**
Der skal fremmes et universelt, regelbaseret, åbent, ikke-diskriminerende og retfærdigt multilateralt handelssystem under Verdenshandelsorganisationen, bl.a. gennem forhandlingskonklusionerne fra "Doha-udviklingsdagsordenen"

17.10.1 Globalt vægtet tarifgennemsnit.

Delmål

Indikator

17.11 **Øg udviklingslandenes eksport**
Udviklingslandenes eksport skal øges betydeligt, og der skal særligt stiles efter at fordoble de mindst udviklede landes andel af den globale eksport inden 2020.

17.11.1 Udviklingslande og de mindst udviklede landes andel af den globale eksport.

17.12 **Fjern handelsbarrierer for de mindst udviklede lande**
Der skal implementeres rettidig toldfri og kvotefri markedsadgang for alle de mindst udviklede lande, i overensstemmelse med Verdenshandelsorganisationens beslutninger, bl.a. ved at sikre at regler vedrørende præferenceoprindelsesland, gældende for import fra de mindst udviklede lande, er gennemsigtige og enkle, og bidrager til at give lettere markedsadgang.

17.12.1 Gennemsnitstariffer, som udviklingslande, de mindst udviklede lande og små østater under udvikling, står overfor.

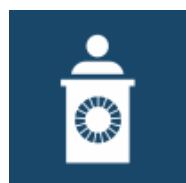
17.13 **Styrk den globale økonomiske stabilitet**
Den globale makroøkonomiske stabilitet skal forbedres, bl.a. gennem koordination og kohærens af politikker.

17.13.1 Makroøkonomiske instrumenter.

17.14 **Styk Sammenhængen i politikker for bæredygtig udvikling**
Politikkohærens for bæredygtig udvikling skal styrkes.

17.14.1 Antal af lande, der har mekanismer på plads til at øge policy-kohærens i forhold til bæredygtig udvikling.

17.15 **Respektér hvert lands ret til at føre egen politik for bæredygtig udvikling**
Der skal udvises respekt for hvert lands politiske handlerum og lederskab i forhold til at indføre og implementere politikker til udryddelse af fattigdom og bæredygtig udvikling.

17.15.1 Udstrækning af brug af landes egne resultatbaserede rammer og planlægningsværktøjer opdelt efter, hvem der leverer udviklingssamarbejdet.

17.16 **Styrk de globale partnerskab for bæredygtig udvikling**
Det globale partnerskab for bæredygtig udvikling skal styrkes, suppleret af partnerskaber med mange forskellige interessenter, der mobiliserer og deler viden, ekspertise, teknologi og finansielle ressourcer, for at støtte alle lande i at nå verdensmålene for bæredygtig udvikling, især udviklingslandene

17.16.1 Antal af lande, der rapporterer fremskridt indenfor multi-stakeholder udviklingseffektive monitoreringsrammer, der støtter opnåelse af verdensmålene for bæredygtig udvikling.

Delmål**Indikator**

- 17.17 **Tilskynd til effektive partnerskaber**
Der skal tilskyndes og fremmes effektive offentlige partnerskaber, offentligt-private partnerskaber og civilsamfundspartnerskaber, som bygger på erfaringer og ressourcestrategier fra partnerskaber.

17.17.1 Mængden af US dollars, der afsættes til offentligt-private partnerskaber og civilsamfundspartnerskaber.

- 17.18 **Giv adgang til bedre og mere pålidelige data**
Inden 2020 skal støtten til kapacitetsopbygning i udviklingslandene øges, herunder til de mindst udviklede lande små udviklingsøstater, for i væsentlig grad at øge tilgængeligheden af høj kvalitet, opdatereret og pålidelig data, der er disaggregeret efter indkomst, køn, alder, race, etnicitet, migrationsstatus, handicap, geografisk placering og andre relevante karakteristika i en national kontekst.

17.18.1 Andel af bæredygtige udviklingsindikatorer produceret på nationalt niveau med komplet opdeling, hvor relevant i henhold til målet, og i overensstemmelse med de grundlæggende principper for officiel statistik.

17.18.2 Antallet af lande, der har national lovgivning, der retter sig efter de grundlæggende principper for officiel statistik.

17.18.3 Antal af lande med en national plan for statistisk data, der er fuldt finansieret og i gang med at blive implementeret, opdelt efter finansieringskilde.

- 17.19 **Find bedre målemetoder for bæredygtig udvikling**
Inden 2030 skal der bygges videre på eksisterende initiativer for at udvikle måling af fremskridt mod bæredygtig udvikling, som supplerer bruttonationalproduktet og den statistiske kapacitetsopbygning i udviklingslandene skal støttes.

17.19.1 Andel af lande som (a) har udført mindst én folketælling og husoptælling inden for de seneste 10 år og som (b) har opnået 100 procent fødselsregistrering og 80 procent dødsfaldsregistrering.

17.19.2 Andel af lande som (a) har udført mindst én folketælling og husoptælling inden for de seneste 10 år og som (b) har opnået 100 procent fødselsregistrering og 80 procent dødsfaldsregistrering.

Gør som andre i Hedensted kommune
 – benyt din mulighed for få værktøjet til
 at lave din egen bæredygtighedsrapport

Login til
 vores model

Link til
 verdensmålene

**HEDENSTED
 ERHVERV**

Hedensted Rådhus
 Niels Espes Vej 8
 8722 Hedensted
 T: 79 75 55 75

hedenstederhverv.dk
hedenstederhverv@hedensted.dk